

UNIVERSITETET I
NORDLAND

HANDELSHØGSKOLEN

MASTEROPPGAVE

Tilfredshet med livet blant kvinnelige og mannlige
høyvekstgründere i Norge

Emnekode: BE307E - Entreprenørskap og
innovasjonsledelse

Master of Science in Business

Ragnhild Andersen
Vår 2015

Abstract

The main purpose of this study is to look at entrepreneurs in high growth firms in Norway and their life-satisfaction. Previously literature claims that people who are included in entrepreneurial activities are more satisfied with their lives. Former research also claims that factors that can have an influence on life-satisfaction will vary among men and women. The main focus will therefore be on different factors that can influence life-satisfaction among these entrepreneurs. The research questions is therefore:

1. What are the differences for female en male entrepreneurs in high growth firms when it comes to life-satisfaction, support from family to business, support from family to household, income and criteria's for success?
2. Which factors will explain life-satisfaction among entrepreneurs in high growth firms?
3. Which differences are there between female and male high growth entrepreneurs when it comes to factors affecting their life-satisfaction?

The main findings show that there are significant differences between male and female entrepreneurs in high growth firms in terms of family support to business, family support to household and income. The findings indicate that the support of family to business is positively related to life-satisfaction for women but not for men. Moreover, having non-economic criteria for success will affect life-satisfaction for the entrepreneurs positive, but this applies only for women.

Forord

Denne masteroppgaven er en avsluttende del av studiet Master of Science in Business ved handelshøgskolen ved Universitetet i Nordland. Oppgaven er skrevet innen profileringen entreprenørskap og innovasjonsledelse.

Jeg vil rette en takk til Nordlandsforskning i Bodø for tilgang til en kvantitativ spørreundersøkelse med tilhørende svar fra respondentene. Dette har bidratt til gode analyser av et representativt utvalg av høyvekstgründere i Norge.

En stor takk rettes til min veileder Espen Isaksen. Jeg har gjennom hele perioden fått gode og konstruktive tilbakemeldinger. Jeg vil også takke for hjelpen du har gitt meg i SPSS og tips til ulik litteratur som var relevant til oppgaven. Jeg har etter hver veiledning fått ny giv til å stå på med oppgaven. Videre vil jeg også takke Gry Agnete Alsos for anbefalinger av litteratur som var relevant til min oppgave.

Bodø, 18. Mai 2015.

Ragnhild Andersen

Sammendrag

Entreprenører er de som skaper bedrifter og arbeidsplasser, som igjen fører til at de kan tilby ulike produkter og tjenester til andre mennesker. Dette er et karrierevalg som krever at en tør å satse, og nettopp det å starte en bedrift. Forskning viser at mennesker som er med i entreprenøraktiviteter er mer tilfreds med livet enn mennesker som ikke er det. Dette på tross av at de rapporterer at jobbene deres er stressende, tar av tiden med familien og at etter jobb har de ikke energi til å gjøre det de hadde ønsket. Jeg synes derfor det er interessant å se på høyvekstgründere i Norge som har valgt nettopp denne karrieren. Av studien ønsker jeg å finne ut om det er forskjeller på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det kommer til hvilke faktorer som kan påvirke at de er så tilfreds med livet. Forskningsspørsmålene mine ble derfor:

1. Hvilke forskjeller er det for kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder tilfredshet med livet, støtte fra familie til bedrift, støtte fra familie til hushold, inntekt og ulike suksesskriterier?

2. Hvilke faktorer er sentrale for å forklare høyvekstgründere sin tilfredshet med livet (life-satisfaction)?

3. Hvilke forskjeller er det på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder hva som påvirker om de er tilfreds med livet?

Studien gir først et innblikk i tidligere litteratur som omhandler tilfredsheten med livet hos entreprenører, og videre gir det et mer detaljert innblikk av fenomenet ”life-satisfaction” og hva som er skrevet om dette generelt. Ut fra tidligere litteratur har jeg analysert ulike faktorer som av litteraturen ser ut til å påvirke dette fenomenet hos entreprenører. De faktorene jeg kom fram til var støtte fra familie til bedriften, støtte fra familie til hushold, inntekt og ulike suksesskriterier. Ut fra spørreundersøkelsen gjort av Nordlandsforskning ble det for meg mulig å undersøke disse variablene for et representativt utvalg av høyvekstgründere i Norge. Utvalget besto av 150 høyvekstgründere, hvorav 85 var kvinner og 65 var menn.

Mine hovedfunn viser at det er store forskjeller mellom kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder variablene støtte fra familien til bedriften, støtte fra familien til hushold og inntekt. Det viste seg at støtte fra familie til bedriften påvirker livstilfredsheten positivt for kvinner, men ikke for menn. Videre er det funn av at det å ha ikke-økonomiske suksesskriterier for bedriften vil påvirke livstilfredsheten til høyvekstgründerne positivt, men dette gjelder i større grad for kvinner. Dette kan være noen råd gründere i Norge kan ta til betraktning når de skal starte en bedrift. Kvinnelige gründere kan ut fra funn i denne studien bli mer tilfreds med livet om de inkluderer familien i bedriften, og videre opplever støtte fra familien på dette området.

Innholdsfortegnelse

Abstract	i
Forord	ii
Sammendrag	iii
Innholdsfortegnelse	v
Tabelloversikt	vii
Figuroversikt	vii
Vedleggoversikt	vii
1.0 Innledning	1
1.1 Aktualisering og problemstilling	2
1.2 Hvordan problemstillingen skal besvares	4
1.3 Oppgavens oppbygging	4
2.0 Tilfredshet med livet og entreprenørskap	6
2.1 Tilfredshet med livet, "life-satisfaction"	6
2.2 Kjønnssroller	8
2.2.1 Kjønn og entreprenørskap	9
2.2.2 Perspektiver på kjønn	11
2.3 Støtte fra familie og entreprenørskap	13
2.3.1 Familie-til-bedrift-"berikelse"	13
2.3.2 Forhold mellom entreprenørens kjønn og familie-til-bedrift-berikelse	14
2.3.3 Familie-til-bedrift-støtte	14
2.3.4 Forhold mellom entreprenørens kjønn og familie-til-bedrift-støtte	15
2.3.5 Støtte fra familie og tilhørende hypoteser	15
2.4inntekt	17
2.5 Suksesskriterier	19
2.6 Oppsummering og forskningsmodell	24
3.0 Metode	28
3.1 Hva er metode?	28
3.2 Datainnsamling	29
3.3 Populasjon og utvalgt	30
3.4 Analysemetoder	31
3.4.1 T-test	32
3.4.2 Krysstabell og khikvadrattest	32
3.4.3 Korrelasjonsanalyse	32
3.4.4 Regresjonsanalyse	33
3.4.5 Reliabilitet	33
3.4.6 Validitet	34
3.5 Operasjonalisering av variablene	35
3.5.1 Avhengig variabel, tilfredshet med livet	36
3.5.2 Tilfredshet med livet som målebarometer	37
3.5.3 Uavhengige variabler	39

3.5.4 To dimensjoner av støtte fra familie.....	40
3.5.5 Inntekt.....	43
3.5.6 Suksesskriterier	44
3.6 Oppsummering	46
4.0 Analyse.....	47
4.1 Forskjeller på de ulike variablene	47
4.2 Korrelasjonsanalyser	50
4.3 Regresjonsanalyse	53
4.4 Testing av hypotesene	53
4.4.1 Støtte fra familie til bedriften	54
4.4.2 Støtte fra familien til hushold.....	55
4.4.3 Inntekt.....	55
4.4.4 Suksesskriterier	56
4.4.5 Kontrollvariabelen.....	57
5.0 Diskusjon og konklusjon	59
5.1 Oppsummering og konklusjon	64
5.2 Implikasjoner.....	65
5.3 Begrensninger med oppgaven	66
5.4 Videre forskning.....	66
<u>Referanser</u>	68
Litteraturliste	68
Internettreferanser	70
Vedlegg	71

Tabelloversikt

Tabell 1. Forskningsspørsmålene med tilhørende hypoteser	26
Tabell 2. Studiens variabler.....	35
Tabell 3. Fordeling på den avhengige variabelen.....	38
Tabell 4. Fordeling på variabelen støtte fra familie til bedriften.....	40
Tabell 5. Fordeling på variabelen støtte fra familien til hushold	41
Tabell 6. Prinsippal komponentanalyse for støtte fra familie	42
Tabell 7. Fordeling av svar på variabelen inntekt	44
Tabell 8. Fordeling av svar på variabelen suksesskriterier	45
Tabell 9. Fordeling av svar på kontrollvariabel	46
Tabell 10. T-test	48
Tabell 11. Khikvadrattest av suksesskriterier.....	49
Tabell 12. Khikvadrattest av kontrollvariabel.....	49
Tabell 13. Korrelasjonsanalyse for alle.....	50
Tabell 14. Korrelasjonsanalyse for menn.....	51
Tabell 15. Korrelasjonsanalyse for kvinner	52
Tabell 16. Regresjonsanalyse	53
Tabell 17. Oppsummering av hypotesene	58

Figuroversikt

Figur 1, Sammenhengen mellom mål, økonomisk ytelse og tilfredshet (Cooper og Artz, 1995:443).	23
Figur 2. Forskningsmodell	25
Figur 3. Fordeling av tilfredshet i histogram.....	39

Vedleggoversikt

Vedlegg 1. Utdrag fra spørreundersøkelsen gjort av Nordlandsforskning.....	71
--	----

1.0 Innledning

I denne oppgaven vil jeg se på faktorer som kan påvirke en høyvekstgründers livstilfredshet. Hva som er et godt liv kan være en individuell vurdering, men i denne oppgaven vil det bli presentert ulike faktorer som kan påvirke høyvekstgründerne til å rapportere at de er mer fornøyd med livet (Amorós og Bosma, 2014). Flertallet av entreprenører foretrekker å administrere en bedrift som er vellykket, og som gir dem tilstrekkelig med økonomiske midler til å kunne leve et komfortabelt liv (Carree og Verheul, 2012). For mange håpefulle entreprenører møter dessverre ikke realiteten forventningene. Faktisk så ender 60% av nyoppstartede bedrifter med nedleggelse i løpet av de fem første årene (Carree og Verheul, 2012). Gjennomsnittlig inntekt til selvstendig næringsdrivende de fem første årene er ofte en god del under gjennomsnittet til folk som er ansatt. Likevel, hvert år er det mange som starter nye bedrifter, som indikerer at det er faktorer som motiverer folk til å forsøke å få en gründerkarriere (Carree og Verheul, 2012).

De som er selvstendig næringsdrivende jobber ofte ekstremt mange timer i løpet av uka, sammenlignet med de som arbeider med timelønn og får betalt for antall timer (Blanchflower, 2004). Likevel rapporteres det at selvstendig næringsdrivende som ikke får betalt for alle de timene som går utover en vanlig arbeidsdag, er mer fornøyd med jobben og med det å måtte jobbe overtid. Forskning viser (Blanchflower, 2004) at selv om de selvstendige næringsdrivende rapporterer at de finner mange ulike negative sider ved jobbene sine, er de fortsatt fornøyd med livet og jobben. Eksempelvis rapporterer de at: jobbene er stressende, de kommer hjem fra jobb utmattet, jobben begrenser tiden med familien, de har ikke energi til å gjøre de tingene de vil etter jobb, partnere blir lei av deres stadige press på jobben og de mister mye søvn på grunn av press. På tross av alt dette sier de at de er fornøyd med livet og at de har fritt valg over sine liv (Blanchflower, 2004). Studier gjort av Carree og Verheul (2012) og Amorós og Bosma (2014) viser også at de selvstendige næringsdrivende er mer fornøyd med jobbene sine enn de som er ansatt i en organisasjon. Det vil altså være interessant å se på ulike faktorer som kan påvirke at en høyvekstgründer er fornøyd med livet. Jeg vil fokusere på ulike faktorer som jeg mener kan påvirke høyvekstgründerne til å være mer tilfreds. Faktorene jeg vil se på er om det å få hjelp fra familien, om det å tjene mest mulig penger, og om økonomiske og ikke-økonomiske mål for suksess i jobbsammenheng, vil føre til at du er mer tilfreds med livet som gründer.

1.1 Aktualisering og problemstilling

Denne oppgaven vil være aktuell da fokuset rundt det å tjene mye penger stadig blir større i dagens samfunn. Hvert år når skattelistene publiseres er det flere diskusjoner på hvem som tjener mest og hva de jobber med. Er det slik at "money makes you happy"? Jeg synes det da er interessant å se på gründere i store vekstbedrifter å se på hva det er som påvirker deres livstilfredshet. Tilfredshet med livet hos entreprenører kan bli sett på som et grunnleggende mål for ytelse (Cooper og Artz, 1995). Om de er tilfreds eller ikke kan underbygge om entreprenøren skal investere mer tid og penger, om de skal kutte ned, eller om de skal legge helt ned. Tilfredshet vil også kunne påvirke at de arbeider mer effektivt i forhold til sine kunder og ansatte (Cooper og Artz, 1995). Studier (Shane, 2013) viser at mennesker som jobber for seg selv er mer lykkelig på grunn av den friheten dette gir dem. Muligheten til å være sin egen sjef er så verdifull at du må betale dobbelt så mye til mennesker som jobber for andre, for å få det samme nivået av jobbtilfredshet (Shane, 2013).

Entreprenørskap er antatt å bidra til økonomisk utvikling fordi entreprenører skaper nye virksomheter, og nye bedrifter skaper arbeidsplasser, som igjen kan gi mennesker en rekke produkter og tjenester. Det vil kunne bidra til økt konkurranse, økt produktivitet gjennom teknologisk endring og positiv innvirkning på individuelle nivå hos entreprenørene selv (Amorós og Bosma, 2014). Det at entreprenører er tilfreds med livet vil altså kunne påvirke den videre driften og veksten av gründernes bedrifter. I forhold til dette vil det da være interessant å se på hvilke faktorer som kan ha innflytelse på livstilfredsheten til gründerne i et yrke som ofte er svært tidkrevende. Videre vil det være interessant å se om det er forskjeller blant kvinner og menn, da det ofte stilles ulike forventninger til menn og kvinner. Denne studien vil også kunne bidra til å se på om kvinnelige gründere får mindre støtte til hushold enn menn, slik tidligere litteratur hentyder, og om kvinner i større grad inkluderer familien i bedriften (Eddleston og Powell, 2012). Det vil også være interessant å se om kvinner eller menn er mer fornøyd med livet i en karriere som høyvekstgründer. Oppgaven vil også kunne bekrefte om penger gjør deg mer lykkelig, og om målene de setter for suksess, enten det er med tanke på profitt eller ikke, vil føre til at de har det bedre.

Om en søker på entreprenørskap i Norge vil det komme masse treff på dette temaet. Det viser seg ut fra GEM-rapporten for Norge at det er positive holdninger til å starte en bedriften, men sannheten er at blant de 24 innovasjonsdrevne landene, kommer Norge på en niendeplass når det gjelder tidligfaseentreprenørskap (Alsos et al., 2012). Det er altså mange som ser

forretningsmulighetene, men de starter ikke opp en bedrift på grunn av frykten for å mislykkes. Jeg ønsker med denne oppgaven å undersøke om entreprenørene som har satset er veldig tilfreds med livet. Dette er i alle fall slik det ser ut i forhold til tidligere litteratur, og dermed vil det være interessant å se om dette også stemmer for høyvekstgründere. Det vil også være interessant å se om de ulike faktorene jeg har valgt ut bidrar til at nettopp gründere rapporterer at de er fornøyd med livet. Mennesker som er i tvil om de vil starte en bedrift kan da bli motivert til å satse om det blir bekreftet at dette stemmer. Ut fra dette her jeg kommet fra til følgende tre forskningsspørsmål:

1. Hvilke forskjeller er det for kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder tilfredshet med livet, støtte fra familie til bedrift, støtte fra familie til hushold, inntekt og ulike suksesskriterier?

Jeg vil altså først se hvilke forskjeller som foreligger for menn og kvinner på disse faktorene. Dette fordi tidligere forskning viser at det stilles ulike krav til menn og kvinner, spesielt med tanke på oppgaver som er knyttet til husholdet. De ulike kjønnsrollene og kravene tilhørende disse, vil bli forklart i litteraturen i kapittel to. Videre i de to neste forskningsspørsmålene vil jeg se på hvilke faktorer som faktisk påvirker tilfredsheten med livet til høyvekstgründerne.

2. Hvilke faktorer er sentrale for å forklare høyvekstgründere sin tilfredshet med livet (life-satisfaction)?

Det vil også bli interessant å se om disse faktorene vil påvirke tilfredsheten med livet ulikt i forhold til kjønn.

3. Hvilke forskjeller er det på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder hva som påvirker om de er tilfreds med livet?

Med faktorer i denne oppgaven menes de ulike forhold som jeg mener vil påvirke tilfredshet med livet hos høyvekstgründere.

Basert på svarene som disse forskningsspørsmålene vil gi, vil dette kunne bidra til råd for gründere som enten ønsker å starte en bedrift, eller som ønsker å se på ulike råd for hva som påvirker livstilfredsheten til mennesker som har valgt samme karriere. Det er gjort en del

forskning rundt tilfredshet med livet, men som jeg vet er det ikke tidligere studier på livstilfredsheten og hva som kan påvirke dette hos høyvekstgründere i Norge.

Life-satisfaction er i denne oppgaven oversatt til tilfredshet med livet. Jeg vil ta utgangspunkt i et målebarometer for tilfredshet med livet som er heter SWLS som er en forkortelse for satisfaction with life scale. Dette er et målebarometer som er et offentlig domene hvor det ikke trengs tillatelse for å bruke det. Målebarometret er eksempelvis brukt i rapporten som heter Global Entrepreneurship Monitor (GEM) som er skrevet av Amarós og Bosma (2014). Hvordan dette måles vil bli forklart i metodekapittelet.

I denne oppgaven vil jeg bruke både ordet entreprenør og gründer, og jeg legger den samme betydningen til begge disse. Med høyvekstgründer mener jeg i denne oppgaven entreprenører som har eierandel eller har en sentral rolle i et utvalg av bedrifter. Når det gjelder utvalget så måtte bedriftene være startet i 2004, 2005 eller 2006 og i løpet av 2011 måtte de ha minst 10 ansatte og mer enn 10 millioner i omsetning. Jeg har i denne oppgaven analysert svar fra 85 kvinnelige og 65 mannlige høyvekstgründere.

1.2 Hvordan problemstillingen skal besvares

Jeg har valgt å sette meg inn i litteratur rundt de tema jeg synes er viktig, og som vil bidra til å besvare forskningsspørsmålene. Jeg vil se på ulik litteratur rundt tilfredshet med livet, som i litteraturen kalles "life-satisfaction" og flere forhold som jeg mener vil påvirke "life-satisfaction". De forhold som jeg skal se på er støtte fra familien til bedriften, støtte fra familien til hushold, inntekt, og suksesskriterier i jobbsammenheng. Jeg vil forsøke å skape et best mulig bilde av hva tidligere litteratur sier i forhold til tilfredshet med livet, og de ulike forholdene som jeg mener vil ha innvirkning på dette. Ut fra dette vil jeg utarbeide hypoteser som jeg skal teste på et utvalg av høyvekstgründere i Norge.

1.3 Oppgavens oppbygging

Jeg vil i neste kapittel presentere tidligere litteratur som er skrevet om tilfredshet med livet. Videre i dette kapitlet vil jeg presentere hva tidligere litteratur sier om de ulike faktorene jeg har valgt ut for denne studien, som kan være med på å påvirke tilfredsheten med livet til

høyvekstgründerne. Dette for å få et innblikk i de ulike funn som er gjort tidligere rundt det jeg skal studere. Under hvert delkapittel som forklarer de ulike variablene jeg har valgt for oppgaven, vil jeg presentere de ulike hypotesene jeg har formulert ut fra tidligere litteratur. I slutten av kapittel to vil jeg presentere en forskningsmodell jeg har utarbeidet, og denne vil illustrere de ulike variablene som kan påvirke tilfredsheten med livet. Videre i kapittel tre vil jeg ta for meg forskningsmetoden jeg har valgt for studien. Her vil jeg forklare hvordan data er innhentet og hvordan de skal analyseres for å kunne besvare mine hypoteser og forskningsspørsmål. De ulike variablene vil bli presentert hver for seg, og fordelingene av hva respondentene har svart på disse blir presentert. I kapittel fire vil selve analysen bli forklart, og her vil de resultatene jeg har fått bli presentert. Videre blir disse diskutert i kapittel fem, hvor også konklusjonen vil være. Avslutningsvis vil jeg komme med ulike implikasjoner og forslag til videre forskning.

2.0 Tilfredshet med livet og entreprenørskap

Jeg vil i dette kapitlet presentere hva som menes med tilfredshet med livet og hva jeg legger til grunn for dette begrepet. Videre vil jeg forklare litt generelt rundt dette fenomenet for å gi et innblikk i tidligere litteratur om dette. Dette kan måles ut fra ulike spørsmål som er utarbeidet ved tidligere forskning, og måten dette måles på skal jeg presentere i metodekapitlet. Etter å ha forklart fenomenet ”tilfredshet med livet” vil jeg presentere de faktorene som i følge tidligere forskning vil ha innvirkning på i hvilken grad høyvekstgründerne er tilfreds med livet. Dette kapitlet vil forklare den avhengige variabelen i studien, nemlig tilfredshet med livet hos høyvekstgründere. Videre for å se hva som påvirker denne avhengige variabelen har jeg valgt ut faktorene; støtte fra familie til bedriften, støtte fra familie til hushold, inntekt og ulike suksesskriterier.

2.1 Tilfredshet med livet, ”life-satisfaction”

I de siste tiårene har det vært en dramatisk økning i forskning på konstruksjonen av subjektiv velvære. Denne type forskning har begynt å gi et viktig supplement til en av psykologiens tradisjonelle mål: forståelsen av ulykkelighet eller dårlig velferd i form av depresjon, angst og ubehagelige følelser. Livstilfredshet viser til en prosess der individer selv vurderer kvaliteten av sitt liv på grunnlag av sine egne sammensatte kriterier (Pavot og Diener, 1993). Det er mye forskning rundt livstilfredsheten til nettopp entreprenører, og deres økonomi er ofte det tema som blir omdiskutert (Carter, 2011). Ved en gjennomgang av tidligere litteratur kommer det frem både argumenter for at entreprenører noen ganger tjener bedre eller dårligere enn det en som en ansatt gjør. Å være høyvekstgründer er ofte svært tidkrevende og generer ofte inntekter på ulike måter (Carter, 2011), og dermed vil det være interessant å se på livstilfredsheten for mennesker i dette yrket. Det vil være interessant å se på om noen av de faktorene tidligere forskning mener påvirker dette fenomenet faktisk stemmer for norske høyvekstgründere.

Trivsel (”well-being”) er en kompleks konstruksjon og det er ingen klar enighet om hvordan dette kan måles. Temaet rundt dette fenomenet er knyttet til subjektiv velvære, det som her kalles livstilfredshet, jobb-og privatliv balanse og tilfredshet med jobben. Når det gjelder entreprenørskap har disse faktorene har blitt undersøkt i Global Entrepreneurship Monitor

(GEM) i en undersøkelse fra 2013 (Amorós og Bosma, 2014). Subjektiv velvære er knyttet til måten som mennesker opplever kvaliteten på sine liv, og det omfatter både emosjonelle reaksjoner og kognitive vurderinger (Amorós og Bosma, 2014). Livstilfredshet er altså en bevisst kognitiv vurdering av sitt eget liv der kriteriene for vurderingen er opp til hvert enkelt menneske. Selv om mennesker vurderer hva som er et godt liv veldig forskjellig, vil det være enigheter som helse- og vellykkede relasjoner både i privatliv og arbeidsliv. Selv om det vil kunne foreligge enigheter om det helt grunnleggende for et godt liv, vil også disse kunne vektlegges forskjellig (Pavot og Diener, 1993).

I GEM-rapporten utarbeidet av Amorós og Bosma (2014) viser de funn av at i alle regioner som ble undersøkt viser det seg at både tidlig-stadium-entreprenører og etablerte gründere viser relativt høyere forekomst av subjektiv velvære, og dette er sammenlignet med alle befolkningsgrupper og personer som ikke er involvert i entreprenørskapsaktiviteter. I tillegg fant de at eiere av etablerte firma har en tendens til å rangere deres nivå av subjektiv velvære høyere enn tidlig-stadium-entreprenører, som må forholde seg til usikkerhet og press for å utvikle firmaet til en sikker posisjon (Amorós og Bosma, 2014).

Det viser seg altså ut fra tidligere litteratur at entreprenører er mer fornøyd med livet sitt enn de menneskene som ikke er involvert i entreprenøraktiviteter. Dette tror jeg vil kunne komme av de jobber med noe de selv har skapt og de har fått brukt sin kreative side. Mennesker har ulike verdier og ulike entreprenører har ulike mål, noe som også kan føre til at det er forskjellige forhold som påvirker om der er tilfreds med livet. For å måle tilfredshet med livet blir det ofte tatt i bruk et målebarometer som heter "The Satisfaction With Life Scale, og det er også dette målebarometeret de har brukt i GEM-rapporten. I metodekapitlet vil jeg presentere hvordan tilfredshet med livet måles, da det er utarbeidet faste spørsmål/utsagt for dette i tidligere litteratur. Totalt i dette målebarometret er det fem utsagn som går på hvor fornøyd de er med livet, hvor de skal rangere sine svar på en skala ut fra hvor enige de er i utsagnene. Et av utsagnene er eksempelvis "på de fleste måter, er livet mitt nært mitt ideal". Her skal respondentene rangere hvor enige de er på en skala fra "helt uenig" til "helt enig".

Det stilles ofte ulike forventninger til menn og kvinner, og de ønsker støtte til sitt karrierevalg på ulike måter (Eddleston og Powell, 2012). I følge tidligere forskning er det flere menn enn kvinner som velger en gründerkarriere. Dette begrunnes ut fra en artikkel skrevet av Jennings og Brush (2013) som sier at flere studier har pekt på at det er mindre sannsynlig at kvinner

engasjerer seg i entreprenørskap, og at dette gjelder for hele verden. Unntaket er i landet Ghana, hvor det er flere kvinnelige entreprenører enn menn. Et eksempel på hvor de har funnet denne informasjonen er fra GEM-rapporten skrevet av Amorós og Bosma (2014). Det vil være spennende å se om det er forskjeller på om kvinner eller menn er mer tilfreds med livet innen dette yrket. Det vil også være interessant å se om de ulike variablene påvirker kjønnene på ulike måter. De ulike kjønnsrollene skal vi nå se nærmere på.

2.2 Kjønnsroller

En av fordelene som trekkes fram ved entreprenørskap er muligheten til å kunne ha en god balanse mellom familieliv og arbeid. Hvordan kvinner og menn balanserer dette er gjerne forskjellig. Kjønnsroller som i utgangspunktet er innprentet av kjønn i sosialiseringprosessen og opplevd i barndommen, håndheves gjerne gjennom hele levetiden av det kjønnsbestemte arbeid, organisasjoner og yrker. Videre vil dette kunne oppmuntre kvinner til å starte en bedrift mer enn menn, da de eksempelvis kan skape muligheten til å bestemme arbeidstiden selv. Dette for å kunne utvikle positive sammenhenger mellom deres arbeid og familieroller (Eddleston og Powell, 2012). Disse mulige forskjellene skal jeg nå forklare ut fra tidligere forskning.

Kvinner har som regel større familiekrav og ansvar i motsetning til menn, og kvinners ansvar blir ikke redusert når de starter en bedrift slik som hos menn. Mannlige gründere får ofte mer følelsesmessig og praktisk støtte fra sin familie til virksomheten, større lettelser på andre arbeidsoppgaver og ansvar, dette i motsetning til kvinner (Eddleston og Powell, 2012).

I og med at den tradisjonelle arbeidsfordelingen mellom menn og kvinner fortsatt henger litt igjen, er det altså slik at kvinner har mer ansvar i forhold til familien og hjemmet. Noen forskere har fremstilt denne vektleggingen som et hinder for kvinnelige gründere sin suksess. Eksempelvis kan kvinners entreprenørfaringer være hemmet av familieansvar eller konflikt mellom familie og arbeidsliv og tillit fra familie. I stedet for å knytte viktige relasjoner i jobbsammenheng må kvinner bruke tid på å ha gode relasjoner og balanse med familien. Dette vil kunne føre til at menn har en konkurransefordel ovenfor kvinnene (Eddleston og Powell, 2012).

2.2.1 Kjønn og entreprenørskap

Begrepet entreprenør er en eller flere personer, men også aktører som organiserer en ny virksomhet. Selve begrepet entreprenørskap knyttes til prosessen, altså det å utvikle ideer og forretningsmessige konsepter og forvalte ressurser slik at det kan skapes en økonomisk virksomhet ut av det (Spilling, 2006).

I Norge er det ikke vanlig å velge selvstendig næringsdrivende som et karrierevalg (Alsos og Ljunggren, 2006). Blant norsk kvinner er dette enda mer uvanlig enn for menn. Kvinner står for om lag 25 prosent av etableringer i Norge og denne andelen har vært stabil de siste 10-15 årene. I de årene hvor Norge har vært med i GEM, har andelen norske menn som er engasjert i entreprenørskap vært over gjennomsnittet for alle GEM landene, men denne andelen har nå i de siste årene gått nedover også for menn. Dette i motsetning til norske kvinner som er engasjert i entreprenørskap, da de alltid har ligget under gjennomsnittet for alle land som er med i GEM. Et tilsynelatende likestilt land som Norge kommer altså dårlig ut når det gjelder kvinnelig deltakelse i en viktig samfunnsaktivitet, nettopp entreprenørskap (Alsos og Ljunggren, 2006).

En av årsakene til at kvinnelig entreprenørskapsaktivitet er så lav er at i Norge har vi et svært kjønnsfordelt utdannings- og arbeidsmarked (Alsos og Ljunggren, 2006). Jenter velger stadig utdanning som kvalifiserer seg for arbeid i offentlig sektor og til en liten grad i privat tjenesteytende sektor. Noen eksempler på dette er at 94 prosent av de som velger helse- og sosialfag på videregående skoler er jenter, 90 prosent at utdannede sykepleiere er kvinner og 70 prosent av lærere er kvinner. Undersøkelser som er gjort tidligere (eksempelvis fra SSB) viser at høyere utdanning øker sannsynligheten for å starte en bedrift og bli selvstendig næringsdrivende (Alsos og Ljunggren, 2006). Kvinner som tar høyere utdanning er stadig økende, noe som på sikt kan øke den kvinnelige entreprenørskapsaktiviteten noe.

Temaet kjønn og entreprenørskap er blitt aktuelt da myndighetene har fått et fokus på nyskaping i Norge. På 1980-tallet ble kvinnelig entreprenørskapsaktivitet sett på som et distriktpolitisk virkemiddel, da dette førte til at de skapte arbeidsplasser selv og dermed ble ”kvinneflukten” fra bygda bremsset. I dag blir det sagt at den manglende kvinnelige deltakelsen i entreprenørskap blir sett på som en uutnyttet ressurs for næringsutviklingen. Om kvinner blir mer engasjert på dette området, slik som menn, vil dette kunne bidra til nyskaping i landet.

Det er i tidligere litteratur utarbeidet ulike argumenter for satsning på kvinnelig entreprenørskap (Alsos og Ljunggren, 2006). Argumentene hviler på en forståelse av kjønn der menn og kvinner ses på som like på de relevante områdene (argument 1 og 2), og i en mer standpunkt-feministisk tilnærming hvor kvinner ses på som forskjellige fra menn (argument 3 og 4). Argument 1 er likestillingsargumentet. Dette baserer seg på at menn og kvinner bør ha de samme muligheter til å bli entreprenører og dermed ha tilgang til de samme ressursene. Disse ressursene er nødvendige og eksempler på disse er økonomiske gevinster, innflytelse og interessante arbeidsoppgaver som kan assosieres med entreprenørskap. For å få til dette er det altså viktig at forskjellene mellom kjønnene ved eksempelvis kunnskap, finansiering og nettverk skal være likt for menn og kvinner.

Argument 2 er ressursargumentet. Det at det er et manglende engasjement for entreprenørskap blant kvinner blir sett på som en ressurs som bør bli utnyttet. Kvaliteter og ferdigheter innenfor entreprenørskap ses på som lik hos kvinner og menn, men når samfunnet ikke benytter seg av kvinners ferdigheter innenfor dette feltet fører det til lavere verdiskapning enn det som faktisk er mulig.

Argument 3 er alternativargumentet. Dette argumentet omhandler at entreprenørskap kan være et bedre alternativ for kvinner kontra det å være ansatt. Begrunnelsen for dette er at kvinner kan tilpasse karrieren til sine kvinneliv. Det blir også argumentert for at kvinner er mindre hierarkisk orientert enn menn og bør dermed søke ut av dette for å kunne utnytte sitt fulle potensial.

Det fjerde argumentet er diversitetsargumentet. Kvinner er annerledes og tenker annerledes enn menn og dette kan ses på som en ressurs. Dette kan brukes til å skape diversitet som igjen kan være en fordel både for den enkelte bedrift og for økonomien sett på som en helhet. Argumentet vil fram til at kvinners entreprenørskap har en verdi i tillegg til det å skape nye bedrifter, som også menn kan gjøre, ved at kvinner står for en annerledes type entreprenørskap enn menn. Dette kan altså føre til større variasjoner og videre en robusthet i økonomien.

I denne delen har jeg kort definert hva en entreprenør og entreprenørskap er. Videre har jeg presentert et historisk perspektiv på entreprenørskap og kvinner, der en av grunnene til at den

kvinnelige andelen er så lav kan komme av deres utdanningsvalg. Kapitlet har også forklart fire argumenter for satsning på kvinnelig entreprenørskap. Disse fire argumentene for kvinnelig satsning ble forklart ut fra likestillingsargumentet, ressursargumentet, alternativargumentet og diversitetsargumentet. I neste kapittel skal jeg presentere perspektiver på kjønn og entreprenørskap som vil bidra til kjennskap av tre ulike forståelser av kjønn.

2.2.2 Perspektiver på kjønn

Jeg vil nå redegjøre for ulike forståelser av kjønn og entreprenørskap fra tidligere litteratur. Dette skal gi et innblikk i hvordan forståelsen av kjønn kan påvirke kunnskapen om entreprenørskap og virkemidler mot økt entreprenørskap. I kjønnsforskningslitteraturen er det vanlig å skille mellom tre ulike forståelser av kjønn (Alsos og Ljunggren, 2006). Den første forståelsen av kjønn er kjønn som variabel, og denne fasen blir gjerne kalt ”synliggjøringsfasen”. Dette fordi den tidligere forskningen begrenset seg til å synliggjøre kvinners situasjon og dokumentere eksistensen av kjønnsforskjeller med tanke på fordeling av goder og byrder. Med kjønn som variabel menes noe vi er, vi er kvinner eller menn. I forskningen på entreprenørskap er det et kjønnsperspektiv basert på forståelsen av kjønn som variabel, som alltid har vært enerådende. Måler var- og er- å bidra til den kunnskapen som allerede er om menns entreprenørskap, og videre dokumentere forskjellene mellom kvinner og menn innen dette yrket. Ved å bruke kvantitative metoder kan forskjeller mellom menn og kvinners foretak analyseres. En kan da se på forskjeller som virksomhetstyper, størrelse, alder, utdanning, motiver og personlig egenskaper. Det er altså da mulig å se på forståelsen av kjønn som en variabel og det som er målbart. Det gir da en beskrivelse og synliggjøring som er mulig å oppnå. Denne tilnærmingen kan kritiseres siden den ikke sier noe om hvorfor det er forskjeller mellom mannlige og kvinnelige entreprenører, og heller ikke betydningen av at det er forskjeller. Allikevel vil dette være interessant fordi det gir en viss oversikt over hvordan fenomenet entreprenørskap er kjønnet, og dette kan eksempelvis motivere staten til å igangsette tiltak for å utjevne eventuelle forskjeller. Det som er mest problematisk med denne tilnærmingen ved kjønn som variabel, er at kjønn bli forutsatt for å være noe vi er (Berg, 2002). Dette skal vi se litt nærmere på ved kjønn som relasjon.

På 1980 tallet begynte kjønnsforskerne å stille seg spørsmålet: hva er egentlig kjønn? Forskerne begynte da å reflektere over sitt eget forskningsutgangspunkt, og dermed ble dette

kalt selvrefleksjonsfase. Etter hvert ble det klart at kjønn er noe som konstrueres av kvinner og menn ut fra hvordan de selv fremtrer og representerer seg selv ovenfor andre. Kvinnelighet og mannlighet kommer da som et resultat av sosiale handlinger. Den videre utviklingen førte til en forståelse om at kjønn er en relasjon. Dette vil si at kjønnene er betingelser for hverandre, og de grunner hverandre i en kjønnsrelasjon. Derav kommer navnet relasjonsperspektiv. I forskningen ble fokuset fra kvinner ført videre til forskning på kjønn. Relasjonsperspektivet kan brukes til å tolke de kvantitative analysene av kjønnsforskjeller blant entreprenører, noe som vil si at kjønnsforskjellene som er observert forklares. Dette betyr at en ser kjønnsrelasjoner som noe som forklarer hvorfor kvinner og menn er forskjellige som entreprenører, men søker ikke å studere relasjonene nærmere (Berg, 2006).

Det siste perspektivet vi skal se på er kjønn som prosess. Forståelsen og skillet mellom kjønn som relasjon og kjønn som prosess er liten, sammenlignet til skillet mellom kjønn som variabel og kjønn som relasjon. Meningene om at de ulike kjønn er betingelser for hverandre og resultat av sosiale handlinger, dominerer kjønnsforskningen, men har nå i senere tid blitt mer utviklet. Som nevnt tidligere er kjønn sosialt konstruert, og dette betyr at kjønn varierer i tid og rom. Det diskuteres om det faktisk finnes store forskjeller mellom menn og kvinner i forskningen, og om disse i hele tatt kan settes i to ulike grupper. Om du er kvinne eller mann vil ting fortsatt variere, og eksempler på dette er interesser, erfaringer eller tankemåter på tvers av klasse, geografisk tilhørighet, rase og livsfase. Dette fører til at forståelsen av kjønn er problematisk å forstå. Meningene om at kjønn bare er en av flere forskjeller, og ideen om at alle kvinner og menn er sammensatte individer viser klare sammenhenger med postmodernismen. Kjønn vil også bli påvirket av hvordan dette fremstilles i den sosiale verden, eksempelvis i mediene (Berg, 2006).

I denne oppgaven er det perspektivet kjønn som variabel jeg skal konsentrere meg mest om. Det vil i denne oppgaven kunne bidra til å synliggjøre om det faktisk er forskjeller mellom menn og kvinner innen entreprenørskap. Som sagt er kjønn som variabel det som er målbart, og det jeg skal måle er nemlig de uavhengige variablene som valgt, og om disse faktisk vil påvirke livstilfredsheten, og igjen om det påvirkes ulikt av de ulike kjønnene. Videre nå vil jeg forklare ut fra tidligere forskning hvordan støtte fra familie vil kunne ha påvirkning både i jobbsammenheng og privatlivet.

2.3 Støtte fra familie og entreprenørskap

Det å ha en balanse mellom arbeid og familieliv kan forbedre et menneskes psykiske helse og trivsel. Hvordan familien hjelper til og hvordan de balanserer arbeid og privatliv, varierer ofte mellom kvinnelige og mannlige gründere. I følge tradisjonelle kjønnsroller er kvinnens plass i hjemmet, og mannens i arbeidslivet. Streng overholdelse av det tradisjonelle kjønnsrolleperspektivet har falt de siste tiårene. Dette gjenspeiles i en økning av kvinneeide bedrifter og økt yrkesdeltakelse blant kvinner i nesten alle land (Eddleston og Powell, 2012).

Det å ha en partner i livet kan redusere stress relatert til virksomheten ved at en eksempelvis kan dele sine problemer med noen. Partneren kan også ha en inntekt som kan bidra til at entreprenøren har mer økonomisk sikkerhet. Ut fra tidligere studier viser det seg at gifte ansatte opplever høyere nivå av trivsel og spesielt når det kommer til lønn. Det er også rapportert at ekteskap gir høyere nivå av total tilfredshet og lykke. Det er også til motsetning rapportert negative effekter av å være uten en partner, noe som enten kan oppstå hos separerte eller skilte (Carree og Verheul, 2012). Det å ha noen å dele problemene sine med, og det å ha en annen økonomisk sikkerhet, kan gi positive effekter på tilfredsheten med livet. Det vil også være andre forhold når det gjelder både familie og partner som kan bidra til at gründerne er mer tilfreds med livet, og det skal vi ser nærmere på nå.

2.3.1 Familie-til-bedrift-”berikelse”

Det kan være forskjellig fra menn til kvinner hvordan de ønsker hjelp fra familien til å balansere jobb og familielivet. Familie-til-bedrift-berikelse oppstår når ressurser fra familien blir brukt i arbeidet og som gagnar bedriften positivt. Denne påvirkningen kan spille en viktig rolle for å pleie gründerens balanse mellom familielivet og arbeidet. Det er identifisert både affektive og instrumentelle deler av familie-til-bedrift-berikelse. En opplever affektive berikelser når familien overfører positiv innvirkning (f.eks. positiv stemning eller lykke), mens man opplever instrumentelle når familien overfører ferdigheter (f.eks. evne til å multitasking) og adferd (f.eks. det å være støttende). Det at familien bidrar med noe til bedriften, enten affektivt eller instrumentelt kan berike en entreprenørs tilfredshet med livet (Eddleston og Powell, 2012).

2.3.2 Forhold mellom entreprenørens kjønn og familie-til-bedrift-berikelse

Kvinneres større oppmerksomhet til relasjoner og familie, påvirket av relasjoner til kjønn er spesielt relevant når en skal se på familie-til-bedrift-berikelse. Med synet som er konstruert og forbundet med den kvinnelige kjønnsrollen er det mer sannsynlig at kvinner, mer enn menn, etablerer forbindelser mellom deres familie og forretningsrolle. Siden kvinnelige gründere ofte har mindre erfaring og trening enn mannlige gründere, kan familien på en måte bli en ”treningsplattform” for kvinner ved at de forbereder dem på å samhandle med ansatte og kunder, og det å planlegge og lære seg motiverende teknikker. I familierollen kan kvinner utvikle unike tilnærminger mot ledelse, nettverke og konflikthåndtering. For eksempel rapporterte kvinnelige ledere at barneoppdragelse og utvikling av sterke personlige relasjoner lærte dem å forstå, motivere og administrere ansatte (Ruderman et al., 2002). Tilsvarende har kvinnelige ansatte (ikke menn) rapportert høyere jobbutførelse når de så på sitt familieliv som bidrag til å gi dem psykologiske fordeler og nye ferdigheter til jobbsammenheng. Dette er et eksempel på enten affektiv eller instrumentell måte å gi positiv innvirkning på (Steenbergen et al., 2007). I kontrast til det som er forbundet med kvinner vil det hemme menn fra å lage koblinger mellom familie og forretningsroller, og de foretrekker og holde disse to rollene adskilt. Fordi den mannlige kjønnsrollen fremmer ensidig fokus på jobb, kan mannlige gründere føle lite behov for nettopp å integrere familien i det forretningsmessige. Dermed vil altså kvinner mer sannsynlig oppleve familie-til-bedrift-berikelse (Eddleston og Powell, 2012). Jeg har nå forsøkt å gi et innblikk i hvordan menn og kvinner ulikt ønsker å inkludere familien i jobben. Videre nå vil jeg ut fra tidligere litteratur gi innblikk i ulike typer støtte som familien kan bidra med til gründeren.

2.3.3 Familie-til-bedrift-støtte

Teorier om sosial støtte beskriver både strukturer knyttet til en persons sosiale liv (f.eks. familiebånd og arbeidsnettverk) og funksjonene som disse strukturene tjener (f.eks. gir nyttig informasjon) (Eddleston og Powell, 2012). Hovedtypene for sosial støtte i denne sammenhengen er emosjonelle og instrumentelle. Emosjonell støtte inneholder adferd som gir oppmuntring, forståelse, oppmerksomhet og positiv påvirkning, mens instrumentell støtte inkluderer hjelp til problemløsning og annen type hjelp som kan lette andre ansvarsområder. Eksempler på dette kan være at familien tar mer ansvar for oppgaver i hjemmet som husarbeid. Kontrasten til dette vil være ikke-støttende familiemedlemmer som holder tilbake alt av sosial støtte. Det kan eksempelvis komme av at de misliker virksomheten som følge av

at den tar tid som egentlig skulle ha blitt brukt på familien. Det at familiemedlemmer vil avstå fra å tilby tilbakemeldinger, råd eller å tilby hjelp enten til virksomheten eller med husholdningen vil kunne bidra negativt til at det vil bli en konflikt mellom arbeid og familielivet (Eddleston og Powell, 2012).

2.3.4 Forhold mellom entreprenørens kjønn og familie-til-bedrift-støtte

Oppfatninger og forventninger til kjønnsroller bestemmer ofte hvordan arbeid og familie bør prioriteres (Eddleston og Powell, 2012). Menn og kvinner oppfordres til å prioritere arbeid og familie forskjellig, hvor det ofte forventes at kvinner, mer enn menn skal ofre mer for å støtte menns/ektefelles karrierer. Som arbeidstakere generelt har kvinnelige gründere andre familietilknytninger enn menn, da de har betydelig mer krav i forhold til å bidra i husholdningen med både husarbeid og barneoppdragelse. Selv når kvinner jobber like eller lengre dager enn sine ektemenn bærer de uansett mye mer ansvar i husholdningen. Som et resultat av disse ulike forventningen til både menn og kvinner, viser det seg at kvinnelige gründere har en tendens til å få mindre instrumentell støtte med sine virksomheter og hjemme enn det mannlige gründere får. Til tross for å eie en bedrift forventes det fortsatt at kvinnelige gründere skal være den med hovedansvar for oppdragelse og være omsorgspersonen i familien. I kontrast har mannlige gründere en tendens til å ha større prioritet gitt til sine karrierer som bedriftseiere. De får gjerne mer emosjonell og praktisk støtte fra sine ektefeller enn det kvinnelige gründere får. Mannlige gründere rapporterer også mindre tid og forpliktelse til å oppfylle sine familieforpliktelser, og ut fra dette er det altså vanlig at menn får mer familie-til-bedrift-støtte enn kvinner (Eddleston og Powell, 2012).

2.3.5 Støtte fra familie og tilhørende hypoteser

Det viser seg altså ut fra forskning gjort at Eddleston og Powell (2012) at det vil være forskjeller for hvordan mannlige og kvinnelige gründere mottar hjelp og støtte fra familien. Kvinner vil i mindre grad enn menn få lettelse på ansvar og oppgaver i husholdningen, noe som vil kunne gi en konkurransefordel til de mannlige gründerne. Ut fra litteraturen skrevet av eksempelvis Eddleston og Powell (2012) er det slik at kvinner inkluderer familien og skaper flere bånd mellom familien og bedriften enn det menn vil gjøre. Dette da det ofte er slik at menn heller vil holde disse to rollene adskilt fra hverandre. Jeg tror det ville vært

positivt for menn å inkludere familien mer i bedriften, for å eksempelvis kunne dele sine problemer som eventuelt oppstår i bedriften. Ved å kunne få tips fra de utenfor bedriften kan det føre til løsninger gründeren selv ikke har tenkt på. Dette gjelder også for kvinner. Det å kunne dele problemene med enten partneren eller andre i familien vil kunne føre til høyere skår på tilfredshet med livet. Fordi menn og kvinner inkluderer og får hjelp fra familien på to forskjellige måter tror jeg livstilfredsheten vil bli påvirket forskjellig. Dette er ikke bare opp til gründeren, men er blir også påvirket av de faktiske forventningene til hva som forventes av menn og kvinner på de ulike områdene i hjemmet. Kvinner vil kunne skåre høyere på livstilfredshet om de fikk lettelse på arbeidsoppgaver i hjemmet. Dette fordi det kunne gitt dem en følelse av at de i familien har en forståelse av at arbeidet tar mye tid, og da kan tiden hjemme tilbringes til familien og ikke på oppgaver som husarbeid.

Ut fra denne diskusjonen leder dette frem til følgende to hypoteser, som skal testes i forhold til om familie har en påvirkning på om høyvekstgründere er mer tilfreds med livet, og om ulik hjelp fra familie vil ha positiv innvirkning for gründerne.

Hypotese 1A: Høyvekstgründere som opplever støtte fra familien til bedriften er mer fornøyd med livet.

I litteraturen skrevet av Eddleston og Powell (2012) kom det også frem at kvinner ønsker å inkludere familien i bedriften i en større grad enn menn. Menn vil i motsetning holde disse to rollene adskilt. Ut fra dette er det grunn til å tro at støtte fra familien til bedriften er viktigere for kvinner enn for menn, og dermed påvirke kvinners tilfredsheten med livet positivt.

Hypotese 1B: For kvinner, men ikke for menn vil støtte fra familie til bedriften vil påvirke tilfredshet med livet positivt.

I tillegg til støtte fra familie til bedriften, vil jeg også undersøke om støtte fra familien til hushold vil påvirke livstilfredsheten til høyvekstgründerne. Ut fra dette fremstilles derfor hypotesene nedenfor.

Hypotese 2A: Høyvekstgründere som opplever støtte fra familien med hensyn til hushold er mer tilfreds med livet.

Jeg tror det her blir interessant å se om dette vil påvirke livstilfredsheten til høyvekstgründerne. Dette fordi at det ut fra tidligere litteratur ser ut til at entreprenører ønsker og får ulik støtte fra familien. Tidligere litteratur sier også at kvinner ikke får de samme lettelsene på arbeidsoppgavene til hushold (Eddleston og Powell, 2012). Dermed vil det også bli spennende å se om støtte til hushold vil påvirke tilfredsheten til kvinner positivt, siden de ikke forventer det i den grad menn gjør, og i den grad menn faktisk får det. Følgende hypotese fremstilles derfor:

Hypotese 2B: For kvinner, men ikke for menn vil støtte fra familie til hushold påvirke tilfredshet med livet positivt.

Hvor tilfreds gründerne er med livet vil også kunne bli påvirket av andre forhold enn det familien kan påvirke. Gründerne har ofte ulike mål, hvor noen er økonomiske og andre er ikke-økonomiske. Hvorvidt penger og lønn kan påvirke livstilfredshet skal jeg forsøke å forklare nå ut fra tidligere litteratur.

2.4 Inntekt

Spørsmålet om ”penger kjøper lykke” kommer ofte opp i diskusjoner om subjektiv velvære både i akademiske debatter og uformelle samtaler. I en studie fra USA gjort av nobelprisvinner i økonomi Daniel Kahneman og Angud Deaton (2010) kom det fram at for å være lykkelig måtte du tjene 75 000 USD i året. Dette tilsvarer en norsk årslønn på rundt 490 000 NOK. I studien kom det fram at følelsesmessig velvære stiger i takt med inntekten, men det er ikke ytterlig fremgang etter årslønnen som nevnt ovenfor. De konkluderte studien med at høy inntekt kjøper livstilfredshet men ikke lykke, og at lav inntekt er forbundet med en lav evaluering av følelsesmessig velvære (Kahneman og Deaton, 2010).

I en artikkel skrevet av Boyce et al. (2010) har de studert om det er en sammenheng mellom penger og lykke. I artikkelen kommer det fram at penger kan kjøpe lykke, fordi dette kan byttes mot varer som vil tilfredsstille de enkeltes behov. Dermed vil det kunne antas at penger og lykke er knyttet sammen, og at høyere inntekt fører til større grad av lykke (Boyce et al., 2010).

Tall fra statistisk sentralbyrå viser i en rapport fra 2013 at kvinner i gjennomsnitt har lavere lønn enn menn. Gjennomsnittlig økning i lønn fra 2012-2013 for menn var på 3,8%, mens den var på 3% for kvinner. I 2013 tjente menn i gjennomsnitt 43 700 NOK i måneden, mens kvinner tjente i gjennomsnitt 37 500 NOK i måneden. Beregnet gjennomsnittlig årslønn for alle ansatte i offentlig og privat sektor utgjorde 489 200 NOK i 2013 (SSB, 2014).

Som vist av tallene fra SSB er det slik at menn tjener mer enn kvinner. Dette kan komme av flere årsaker, og en årsak er at menn starter bedrifter i sektorer som er mer lukrative enn de sektorene kvinner velger (Hundley, 2001). Eksempelvis er det mye penger i bygg- og anleggsbransjen og flertallet av de som driver slike firma er menn. En annen årsak er at menn får bruke betydelig mer tid på bedriften enn det kvinner gjør, nettopp fordi kvinner må ta seg av oppgaver knyttet til husholdet. Dette vil ha store positive innvirkninger for inntekten for menn, mens det for kvinner vil slå ut negativt (Hundley, 2001).

Ut fra teorien vil inntekten kunne være med på å påvirke tilfredsheten med livet for gründerne, men dette kun til en viss grad. Livstfredsheten til gründerne vil ikke stige i evigheten selv om inntekten skulle gjøre det. Det vil altså komme til et punkt der penger ikke lenger er av betydning, og dette punktet tror jeg gründerne møter når de sitter igjen med penger etter at alt av regninger og nødvendige kostnader er betalt. Graden av livstfredshet vil altså ikke stige ytterligere etter et visst beløp som ut fra teorien er på omtrent 490 000 NOK. Om det vil være forskjell på menn og kvinner kan være interessant å se nærmere på, og dette tror jeg også vil kunne bli påvirket av hvilke suksessmål de har satt seg for bedriften. Det med suksessmål vil jeg også komme til i neste delkapittel.

Ut fra denne diskusjonen har jeg kommet fram til følgende to hypoteser hvor jeg skal teste om inntekten påvirker tilfredsheten med livet og i hvilken grad. Jeg vil også se om det foreligger forskjeller hos kvinner og menn angående inntekt.

Hypotese 3A: Jo høyere inntekt høyvekstgründere har, jo mer tilfreds er de med livet.

Statistikken viser at menn tjener mer enn kvinner, og dette kan som vist ovenfor komme av ulike årsaker. Menn får bruke mer tid på bedriften, og det vil være interessant å se om inntekten har større betydning for menn enn for kvinner. Basert på tidligere litteratur og diskusjonen ovenfor vil følgende hypotese testes:

Hypotese 3B: For menn, men ikke kvinner vil høyere inntekt øke tilfredsheten med livet.

Om gründerne blir mer tilfreds med livet jo høyere inntekt de får vil kunne henge tett sammen med hvilke suksesskriterier de setter seg. Gründere har gjerne ulike kriterier for hva som er suksess, og dette vil bli forklart i neste kapittel.

2.5 Suksesskriterier

Det å innrette verdiene med ens ideer om suksess kan føre til flere fordeler. En bedre innsikt i gründernes objektive og subjektive suksesskriterier og måten de kobles sammen med verdiene på, kan brukes til å utvikle bedre metoder for å gi råd til gründerne om hvordan de skal oppnå og opprettholde en tilfredsstillende karriere (Gorgievski et al., 2011). Det vil være viktig og interessant å se på de ulike suksessmålene til gründerne, og videre i hvilken grad dette påvirker deres livstilfredshet.

Anskaffelse av rikdom, anerkjennelse og vekst har vært de kriteriene som har blitt betraktet som kriteriene for om bedriftseiere er sett på som vellykket eller ikke (Gorgievski et al., 2011). Dette har hatt stor påvirkning på forskning og teoretisering, men det er fortsatt uklart i hvilken grad disse kriteriene reflekterer bedriftseiernes egne suksesskriterier. Underliggende individuelle motivasjonsfaktorer til hver enkelt entreprenør vil være forskjellig og vil alltid til en viss grad være ukjent. Bedriftseiere og gründerne bruker ulike kriterier for å vurdere deres suksess, for eksempel samfunnsmessige innflytelser og personlig tilfredsstillelse. Oppnåelse og aksept av slike kriterier er lite undersøkt og dermed kan det være vanskelig å si noe om hvilke kriterier som er mest utbredt og de viktigste for ulike gründerne. En bedre forståelse av de subjektive suksesskriteriene som gründerne har, er viktig fordi de som ikke klarer å oppfylle sine personlige mål, er mer sannsynlig å legge ned sine bedrifter selv om de er lønnsomme. Det å forstå personlige verdier som drivere for gründerne og deres valg av suksesskriterier er viktig fordi de kan ha en iboende vekt på helse, trivsel og økonomisk suksess. Det å kunne leve i henhold til sine egne verdier spår langsiktig personlig velvære og tilfredshet, mens mistilpasset mellom en persons verdier og valg kan føre til interne konflikter og plager på lang sikt. På sikt vil dette også kunne påvirke gründerens finansielle resultater (Gorgievski et al., 2011).

Etter mange søk og undersøkelser etter hva som definerer suksess har Gorgieski et al. (2011) kommet fram til en liste med de ti hyppigste suksesskriteriene. Noen av suksesskriteriene kan forholde seg positivt til hverandre, men dette er ikke nødvendigvis tilfellet. Noen av kriteriene kan også bli sett på som konflikter mot hverandre. Nedenfor er kriterier for suksess listet opp i den rekkefølgen som gründere synes er viktigst.

1. Lønnsomhet: høy avkastning, god fortjenestemargin
2. Vekst: vekst i antall ansatte, omsetning, markedsandel og eller distribusjon
3. Innovasjon: introduksjon av nye produkter eller produksjonsmåter
4. Bedrifts overlevelse/kontinuitet: muliggjøre generasjonsoverføringer eller å kunne selge med fortjeneste
5. Bidra tilbake til samfunnet: sosial bevissthet, bærekraftige produksjonsmetoder
6. Personlig tilfredsstillelse: gjennom å oppnå viktige ting i livet, eksempelvis autonomi, utfordringer, sikkerhet, makt, kreativitet osv.
7. Fornøyde interessenter: fornøyde og engasjerte medarbeidere, fornøyde kunder.
8. God balanse mellom arbeid og privatliv: positiv gjensidig påvirkning mellom jobb og privatliv, tillate tid til seg selv, familie og venner.
9. Offentlig annerkjennelse: godt omdømme, prisvinner
10. Nytte eller nytteverdi: organisasjoner oppfyller behov i samfunnet: tilbyr et viktig produkt eller tjeneste

(Gorgievski et al., 2011 : 209).

De tre første kriteriene er blitt identifisert som avgjørende for entreprenørskap, nemlig profitt/lønnsomhet, vekst og innovasjon. Disse kriteriene forholder seg tett til rikdom generering. I tråd med litteraturgjennomgang gjort av Gorgievski et al. (2011) fant de at vekst og lønnsomhet er de to kriteriene som oftest blir brukt som resultatmål i entreprenørskap og i småbedrifter. Innovasjon har blitt brukt sjeldnere som et mål for suksess. Bedriftsinnovasjon har blitt hevdet å være en viktig del av faste aktiviteter, og blir sett på som et middel for å øke vekst og lønnsomhet (Gorgievski et al., 2011).

Det fjerde kriteriet er overlevelse/kontinuitet og omhandler utholdenheten og levetiden til bedriften. I små bedrifter kan dette være et kriterium for suksess i forhold til å overleve det første leveår som ofte er vanskelig. Med overlevelse/kontinuitet menes her at bedriften kan

fortsette å leve på ubestemt tid. For å ha gunstige langsiktige forretningsutsikter er det viktig med god soliditet slik at bedriften kan ha tilstrekkelig med økonomiske midler for å kunne takle omorganiseringer, og for å kunne opprettholde sine konkurransefortrinn. Dette vil også kunne føre til at det er mulig å overføre bedriften i generasjoner (Gorgievski et al., 2011).

Det femte kriteriet som er identifisert er sosiale og miljømessige resultater, altså å bidra tilbake til samfunnet. Som minimumskrav for dette kriteriet er det å følge lover og generelt vedlikehold av standarder for ærlighet og integritet. Dette er altså minimumskravet og er ikke definisjonen på dette suksesskriteriet. Dette kriteriet går på det utenfor dette, nemlig å gi noe ytterligere til sosial og miljømessig velferd utover den økonomiske, tekniske og juridiske interessen for firmaet. Et eksempel på dette kan være å gi til veldedige organisasjoner, støtte lokale aktiviteter og følge miljøvennlig praksis. I det siste har nettopp dette kriteriet blitt fremhevet for sosial entreprenørskap som suksesskriteria (Gorgievski et al., 2011).

Gründere har som regel andre mål med bedriften og karrieren enn bare finansielle mål. Disse målene er gjerne mer personlige og retter seg til personlig tilfredshet. Dette kan være mål knyttet til stab-kunderelasjoner, familierelaterte mål, tid og fleksibilitet. Selv om dette er et mål som er mindre brukt for suksess vil dette kunne være avgjørende mål for bedriften. Det kan eksempelvis være med på å avgjøre om gründeren er tilfreds og vil investere mer penger og tid i dette, eller om de skal legge ned (Gorgievski et al., 2011).

Fornøyde interessenter og spesielt kundetilfredshet og medarbeidertilfredshet er også identifisert som et viktig kriterium for når gründere selv synes de har oppnådd suksess (Gorgievski et al., 2011).

Tid- og familierelaterte målsetninger er også et suksesskriterium som gründere setter seg, og kan knyttes opp mot å ha balanse mellom jobb og familie. Arbeid har ofte vist seg å forstyrre ens personlige liv, særlig blant menn, og ens personlige liv har også hatt virkninger på å forstyrre arbeidslivet og dette er særlig blant kvinner. Det er også funn på at noen entreprenører har valgt akkurat det yrke for å kunne tillate seg mer tid til familien (Gorgievski et al., 2011).

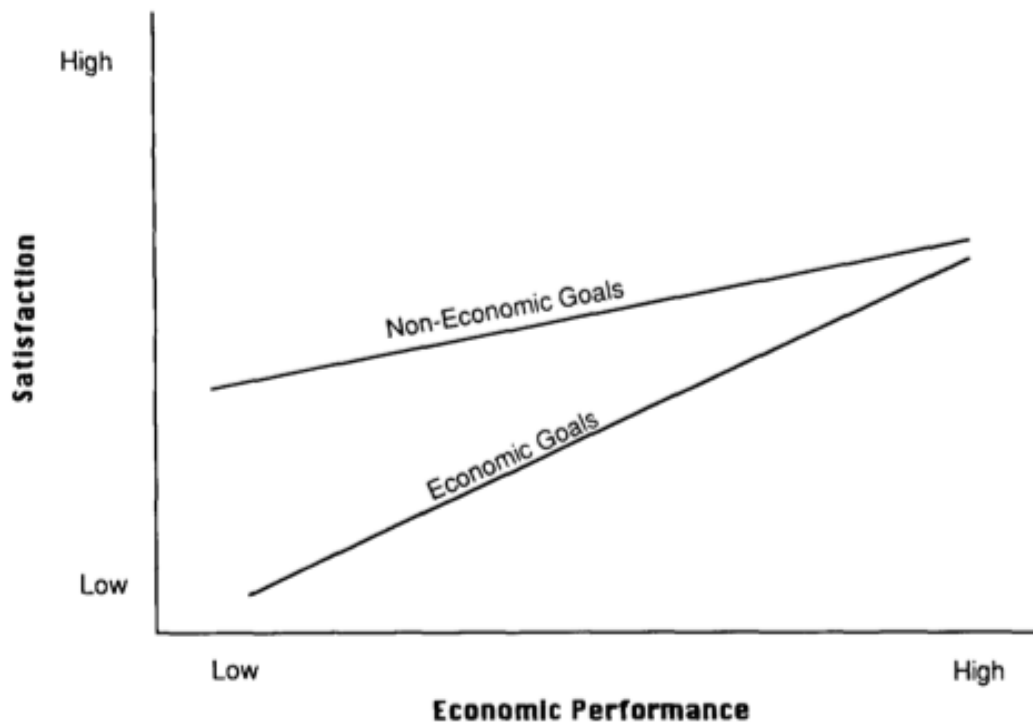
Offentlig annerkjennelse er også inkludert som et suksesskriterium. Dette kommer tydelig fram når en ser i populære medier som ofte gir spesiell oppmerksomhet til prisbelønte gründere og

deres selskaper og produkter. Det er også funn på at suksess er når en får annerkjennelse fra sine nærmeste og andre kjenninger (Gorgievski et al., 2011).

Til slutt er kriteria om det å kunne være til nytte eller å tilby en nytteverdi i form av en tjeneste eller et produkt. Dette knytter seg til utviklingen om at et produkt eller tjeneste skal ikke bare se bra ut eller smake godt, men det skal ha en viktig funksjon i samfunnet (Gorgievski et al., 2011).

Hva suksess innebærer kan altså være forskjellig fra entreprenør til entreprenør. Noen setter seg økonomiske mål og dette kan knyttes opp mot suksesskriteriet for profitt. Denne personen vil da mest sannsynlig mene at bedriften har oppnådd suksess når den har et godt overskudd. De som setter seg andre ikke-økonomiske mål som eksempelvis å ha en god balanse mellom arbeid og familieliv, vil da være fornøyd og mene det er en suksess når de har oppnådd dette.

I en studie av Cooper og Artz (1995) så de på sammenhengen hos entreprenører mellom livstilfredshet og de som har satt seg økonomiske mål og ikke økonomiske mål. I deres studie så de at entreprenører som la vekt på økonomiske mål reagerer forskjellig på et nivå av resultater/ytelse enn andre med primære mål som er ikke-økonomiske. De så at nivået for tilfredshet realisert av entreprenører med økonomiske mål ville være mer følsomme for de økonomiske resultatene i sine bedrifter. Dermed vil økonomisk motiverte entreprenørers tilfredshet påvirkes sterkt av de faktiske økonomiske resultatene i bedriften. På lavere nivå av ytelse vil gapet mellom mål og resultater være større. De entreprenørene som vektlegger ikke-økonomiske mål vil være relativt fornøyd selv med lavere nivå av resultater, så lenge resultatene er tilstrekkelige selv om de er ikke-økonomiske, og slik at de kan fortsette å gjøre den jobben slik de ønsker (Cooper og Artz, 1995). Dette kan illustreres ved figur 1 nedenfor.

Figur 1, Sammenhengen mellom mål, økonomisk ytelse og tilfredshet (Cooper og Artz, 1995:443).

Figur 1 viser her sammenhengen mellom økonomisk ytelse og tilfredshet med fokus på ikke-økonomiske mål og økonomiske mål. Vi ser at med lav økonomisk ytelse hos de med økonomiske mål er det lav tilfredshet. I motsetning ser vi at de som har ikke-økonomiske mål er det høyere skår av tilfredshet med lav økonomisk ytelse. Figuren viser også at etter hvert som økonomisk ytelse blir høy vil de med både økonomiske mål og de med ikke-økonomiske mål møtes med samme grad av tilfredshet (Cooper og Artz, 1995).

Gründere setter seg egne mål for når de selv synes de har oppnådd suksess. Som sagt mener noen gründere at suksess er når en tjener mest mulig penger, mens andre vil heller fokusere på å kunne bidra med noe til samfunnet. Det er viktig å ikke undervurdere effekten av om gründerne når sine mål eller ikke. Dette med tanke på gründeren sin livstilfredshet, og påvirkningen dette vil ha på motivasjonen for å drive bedriften videre. Det er grunn til å tro at de gründerne som har satt seg ikke-økonomiske mål vil score høyere på tilfredsheten med livet. Dette med utgangspunkt i figur 1 som viser at de med ikke-økonomisk mål scorer høyere på tilfredshet enn de med økonomiske mål. Ved å se på dette forholdet for påvirkning av tilfredshet med livet vil vi også kunne se om det er forskjell på kvinner og menn når det

kommer til hva de mener er suksess. Jeg tror også vi kan få se en grad av at menn ofte setter seg mer økonomiske mål for suksess enn det kvinner gjør.

Ut fra denne teorien har jeg kommet frem til følgende hypoteser som skal testes for å se på når gründere ser på bedriften sin som en suksess:

Hypotese 4A: Høyvekstgründere som har ikke-økonomiske mål er mer tilfreds med livet enn høyvekstgründere som har satt seg økonomiske mål.

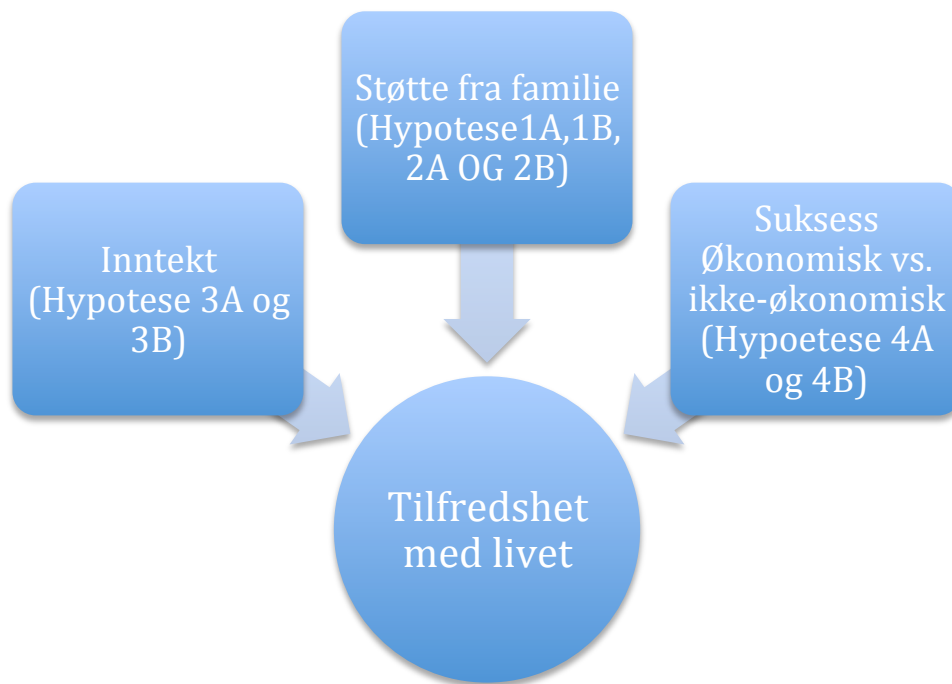
Det vil være interessant å se om tidligere litteratur stemmer, med tanke på at de som setter seg ikke-økonomiske mål vil være mer tilfreds med livet som vist i figur 1 (Cooper og Artz, 1995). Videre vil det være interessant å se om dette vil variere med kjønn.

Hypotese 4B: Kvinnelige høyvekstgründere som rapporterer å ha ikke-økonomiske suksesskriterier vil være mer tilfreds med livet.

Alle faktorene som er nevnt ovenfor og som vil kunne påvirke i hvilken grad gründerne er tilfreds med livet vil nå oppsummeres og illustreres i en forskningsmodell.

2.6 Oppsummering og forskningsmodell

Hvordan dette fenomenet rundt livstilfredshet hos gründere skal forskes videre på vil kunne illustreres med en forskningsmodell.

Figur 2. Forskningsmodell

I denne forskningsmodellen som vist i figur 2 er tilfredshet med livet i fokus, og vi ser at alle pilene peker ned mot sirkelen. Dette er den avhengige variabelen i denne oppgaven, og det er dette fenomenet jeg vil undersøke med tanke på høyvekstgründere i Norge. Ut fra tidligere litteratur som ble presentert i kapittel 2, skal jeg nå teste hvordan dette fenomenet blir påvirket av de faktorene som er presentert. Alle mine tre forskningsspørsmål er knyttet opp mot tilfredshet med livet. Den første går på forskjeller på alle faktorene jeg har valgt ut (inkludert tilfredshet med livet), den andre hvilke faktorer som viser seg å være sentrale for å forklare dette fenomenet, og den siste hvilke forskjeller det er på menn og kvinner på hva som påvirker tilfredsheten med livet.

Den første pilen hvor det står støtte fra familie har fire tilhørende hypoteser. Denne pilen er den som skal teste om den tidligere litteraturen i forhold til om støtte fra familie til bedrift og hushold stemmer. Dette vil bli testet ut fra spørsmål/utsagn fra spørreundersøkelsen. Ved hjelp av disse hypotesene vil jeg finne ut om støtte fra familie til bedrift og hushold vil påvirke tilfredsheten med livet til høyvekstgründere, og om det på her foreligger forskjeller på menn og kvinner.

Den andre pilen representerer variabelen inntekt. Her skal jeg se om penger kan kjøpe lykke. Jeg vil altså teste om det å ha høyere inntekt vil øke tilfredsheten med livet til høyvekstgründerne. Også her vil det bli interessant å se om menn er mer opptatt av inntekt i forhold til om det vil øke deres livstilfredshet i større grad enn hos kvinner.

Den siste pilen representerer suksesskriteriene gründerne setter seg. Her skal jeg se på om gründere som setter seg ikke-økonomiske suksessmål vil være mer tilfreds med livet enn de med økonomisk mål. Jeg vil også se om hypotesen for at kvinner blir mer tilfreds med livet enn menn ved å ha ikke-økonomiske suksessmål stemmer.

For å få en best mulig oversikt over forskningsspørsmålene med tilhørende hypoteser har jeg konstruert en tabell som jeg nå skal presentere.

Tabell 1. Forskningsspørsmålene med tilhørende hypoteser

Forskingsspørsmål	Forskingsspørsmål 1 Hvilke forskjeller er det for kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder tilfredshet med livet, støtte fra familie til bedrift, støtte fra familie til hushold, inntekt og ulike suksesskriterier?	Forskingsspørsmål 2 Hvilke faktorer er sentrale for å forklare høyvekstgründere sin tilfredshet med livet (life-satisfaction)?	Forskingsspørsmål 3 Hvilke forskjeller er det på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder hva som påvirker om de er tilfreds med livet?
Hypotese	----	H1A-støtte til bedrift H2A-støtte til hushold H3A-inntekt H4A-suksesskriterie	H1B- støtte til bedrift H2B- støtte til hushold H3B- inntekt H4B- suksesskriterie

Av tabell 1 ser vi at forskningsspørsmål 1 ikke har tilhørende hypoteser. Dette fordi dette forskningsspørsmålet skal se på forskjellene mellom kvinnelige og mannlige

høyvekstgründerne på de ulike faktorene jeg har valgt ut for denne studien.

Forsknings spørsmål 2 har fire tilhørende hypoteser, og det er disse som skal bidra til å se hvilke faktorer som er sentrale for å forklare høyvekstgründerne sin tilfredshet med livet.

Forsknings spørsmål 3 har også fire tilhørende hypoteser, og det er disse hypotesene som skal være med på å teste hvilke forskjeller det er på de kvinnelige og mannlige høyvekstgründerne når det gjelder hva som påvirker tilfredsheten med livet. Hypotesene med samme tall ser på den samme variabelen, hvor A er for alle høyvekstgründerne, men de som er markert B er de som ser på om det er forskjell på menn og kvinner.

I neste kapittel som er metodekapitlet, vil jeg gå mer detaljert inn på de utvalgte variablene og forklare hvordan dette skal testes og analyseres.

3.0 Metode

I dette kapitlet vil jeg beskrive hva metode er og hva dette skal bidra med i denne oppgaven. Metodekapitlet skal redegjøre for hvilken forskningsmetode jeg skal ta i bruk for å få svar på mine forskningsspørsmål og tilhørende hypoteser. Jeg vil her gi en beskrivelse av hvordan data er samlet inn og hvordan jeg kan bedømme kvaliteten på data som er innhentet. Kapitlet vil bidra til en oversikt over den avhengige variabelen, de uavhengige og kontrollvariabelen, og videre hvordan disse skal måles og analyseres.

3.1 Hva er metode?

”Å bruke en metode, av det greske *methodos*, betyr å følge en bestemt vei mot et mål” (Johannessen et al., 2011:33).

Metoden vil bidra til hvordan en forsker kan gå frem for å få innsamlet informasjon fra virkeligheten, og hvordan innsamlet informasjon skal analyseres (Johannessen et al., 2011). Det som kjennetegner metode er systematikk, grundighet og åpenhet. Metodelæren vil bidra til at den som skal forske kan treffe hensiktsmessige valg i forhold til de ulike fremgangsmåtene for innsamling av data, og videre analysering av dette. I metodelæren skilles det mellom kvalitative og kvantitative metoder for å studere et fenomen. Om det er kvantitativ eller kvalitativ metode som skal tas i bruk bestemmes ut fra det som skal studeres. Metodevalget avgjør altså hvordan data skal samles inn og hvordan de skal analyseres. Et eksempel på en kvantitativ tilnærming er spørreundersøkelser. Her er forskeren opptatt av å telle opp fenomener og kartlegge utbredelse. I en kvantitativ undersøkelse vil resultatene ofte fremstilles av tall og statistikk. En kvalitativ undersøkelse har et mer begrenset antall med informanter og denne typen undersøkelse gir mer detaljert informasjon. Kvalitativ metode egner seg godt når det er lite kunnskap om det som skal undersøkes, og dermed ønsker å forstå fenomenet mer grundig (Johannessen et al., 2011).

Jeg har valgt å bruke kvantitativ metode for denne oppgaven. Dette kommer også tydelig frem i oppgaven, da jeg har flere ulike hypoteser som skal testes. Jeg ønsker å kunne analysere funn fra et relativt stort antall gründere i Norge. Dette for å bedre kunne trekke slutninger om hypotesene faktisk stemmer, og om det er forskjeller på kvinner og menn på dette området. Dette vil også kunne bidra til at jeg i større grad kan generalisere mine funn.

Jeg har valgt å ta i bruk en undersøkelse som er gjort av Nordlandsforskning i Bodø for å få svar på mine forskningsspørsmål. Jeg har fått tilsendt spørreskjemaet som ble anvendt i undersøkelsen, og tilhørende innsamlet data til dette. I de siste årene har de vært en økende interesse for å ta i bruk både kvantitativ og kvalitativ metode. Det er blant forskerne ulike meninger i forhold til om dette vil kunne styrke eller skape komplikasjoner for innsamling av data og analysering av dette. Debatten rundt dette går på at de som er positiv til å mikse metoder mener at dette kan styrke validiteten og gjøre det mer generaliserbart, mens de som er negativ til dette mener dette er veldig avhengig av kompetansen til forskeren. Det vil også være svært tidkrevende å gjennomføre begge metodene (Easterby-Smith et al., 2012). Noe som kan påvirke forskningsresultater er at man ikke er en erfaren forsker, noe jeg ikke er, og det er lettere å få de resultatene jeg trenger kun gjennom et spørreskjema. Dette er med på å danne grunnen til at jeg kun har valgt den kvantitative metoden. Som sagt innledningsvis i dette kapitlet ønsker jeg å kunne til en viss grad generalisere mine funn, og den kvantitative metoden gjør dette mulig. Utvalget blant høyvekstgründere blir altså større slik at jeg har flere respondenter å basere funnene på. Jeg har heller ikke behov for mer utfyllende svar enn det jeg allerede har fått tilgang til, og ser dermed at en kombinasjon av begge metodene ikke er nødvendig. Det kan her nevnes at en del av spørreundersøkelsen er et åpnet spørsmål. Her har gründerne svart med fritekst, så her skal jeg kode svarene. Dette er spørsmålet som relateres seg til variabelen suksess. Her deler jeg svarene inn i to grupper, og dette kommer jeg tilbake til under denne variabelen i dette kapitlet. Dette er altså en form for kvantitativ forskning, og går ut på å gjøre om svarene til tallkoder (Johannessen et al., 2011).

3.2 Datainnsamling

Dataene i denne oppgaven kommer i hovedsak fra analyser jeg har gjort ut fra hva respondentene har svart i spørreundersøkelsen innsamlet av Nordlandsforskning. Det at Nordlandsforskning hadde gjennomført en spørreundersøkelse av høyvekstgründere så jeg på som en stor fordel. Formålet med spørreundersøkelsen for Nordlandsforskning var å undersøke ulike holdninger til videre vekst. I utgangspunktet undersøkte de kun kvinnelige høyvekstgründere, men etter hvert ble det også samlet inn data fra menn for å kunne se eventuelle forskjeller.

Spørreundersøkelsen som ble gjort av Nordlandsforskning ble gjennomført via telefon. Det ble benyttet et strukturert spørreskjema med hovedsakelig lukkede spørsmål, men også noen åpne. Den som samlet inn svarene noterte det inn i en web-basert spørreskjemaløsning. I starten av undersøkelsen ble det innledet med spørsmål om bedriftens oppstart og gründerens rolle og eierandel i bedriften. De respondentene i undersøkelsen som ikke lenger var eier, hadde sentral rolle i bedriften eller at bedriften ikke var etablert i de aktuelle årene, avsluttet undersøkelsen etter disse spørsmålene. For å få størst mulig svarandel ble respondenter som ikke svarte ringt opp senere. Om de svarte men ikke hadde tid til undersøkelsen på det tidspunktet, ble det notert ned når de kunne ringe igjen.

I min oppgave benytter jeg meg både av de lukkede spørsmål og et åpent. Skjemaet omfatter en rekke spørsmål knyttet til blant annet kjennetegn ved entreprenøren og bedriften, vekstambisjoner, støtte fra familie, utdanning, kapitalbehov, livstilfredshet og inntekt. Siden det ikke er jeg som har utarbeidet denne spørreundersøkelsen er det ikke alt som vil være relevant for min oppgave. Jeg har dermed valgt ut de spørsmålene som er knyttet til mitt tema. De spørsmålene jeg har tatt i bruk fra undersøkelsen finnes som vedlegg.

3.3 Populasjon og utvalgt

Innen kvantitativ forskning blir de som skal undersøkes kalt enheter, og det som skal undersøkes blir kalt variabler. Variablene kan klassifiseres i ulike målenivåer, noe som vil ha innvirkning på hvilken måte innsamlet data skal analyseres (Johannessen et al., 2011). Når noe skal undersøkes ønsker forskeren noen ganger å vite noe om hele befolkningen, og noen ganger er det bare relevant å få kunnskap om avgrensede grupper. Det vil være vanskelig eller nesten umulig å kunne undersøke alle enhetene som forskningen relateres seg til, og alle disse enhetene kalles populasjonen. Populasjonen er altså alle enhetene som undersøkelsen kan relateres til, mens et utvalg er en avgrenset gruppe som kan representere hele populasjonen. Det er utvalget i en undersøkelse som dataene skal samles inn fra (Johannessen et al., 2011). Populasjonen for denne undersøkelsen vil være både kvinnelige og mannlige entreprenører i høyvekstbedrifter. Utvalget til spørreundersøkelsen ble hentet fra Ravninfo database. For å komme med i utvalget ble det satt noen avgrensinger. Eksempelvis måtte det være minimum en kvinnelig eller mannlige entreprenør i aksjeselskapet. Med entreprenør menes her mann eller kvinne som har eierandel på minimum 10 prosent og som enten er daglig leder, eller har

en sentral rolle i bedriften. Bedriften måtte være etablert enten i 2004, 2005 eller 2006. I 2011 måtte virksomhetene ha en omsetning på minst 10 millioner kr per år, og minst 10 ansatte. Dette for å kunne bli definert som en vekstbedrift.

Da jeg fikk tilgang på undersøkelsens svar med fullstendige data var det 85 kvinner som hadde svart og 65 antall menn, altså 150 høyvekstgründere. I forhold til utvalget kunne det ha blitt gjort en bortfallsanalyse, men da jeg ikke har gjort undersøkelsen selv ble dette vanskelig å gjennomføre. Det jeg fant ut angående utvalget var at til sammen ble 146 kvinner kontaktet og som passet til kriteriene for utvalget. Av disse svarte 85 stykker, og dette utgjør en svarandel på 58%. Etter at spørreundersøkelsen var gjennomført på kvinnene, ble så menn med samme kriterier kontaktet. I tillegg til at menn måtte fylle de samme kriteriene ble de også valgt i fra de bransjene som kvinnene hadde oppgitt. Dette for å få et mer likt sammenligningsgrunnlag på høyvekstgründerne.

3.4 Analysemetoder

I dette avsnittet skal jeg presentere de ulike analysemetodene som er brukt for å få de dataene som jeg presenterer i analysekapitlet. Jeg vil her fortelle hva de ulike analysene er, hvordan de brukes og hva de dataene jeg ender opp med betyr. Alle analysene jeg har gjennomført er ved bruk av dataprogrammet SPSS. Målet med alle analysene er å se om det foreligger signifikante forskjeller på variablene, og signifikante sammenhenger mellom tilfredshet med livet og de ulike variablene. Jeg benytter meg av konservative to sider signifikanstester. I studien jeg valgt å inkludere signifikansnivå inntil 10%. Signifikansnivået sier noe om hvor stor sjans forskeren er villig til å ta for at sammenhengen er feil. Grunnen til dette er fordi utvalget er forholdsvis lite (men representativt for høyvekstgründere i Norge), noe som gjør det vanskeligere å få statistiske signifikante resultat. Om forskeren ikke er villig til å ta store sjanser, må signifikansnivået settes ned, gjerne til under 5%. Det å tillate et høyere signifikansnivå, slik som jeg har gjort i denne studien på 10%, vil gjøre det lettere å påvise sammenhenger som er tilstede for utvalget (Hair et al., 2010).

3.4.1 T-test

En t-test kan kalles en signifikanstest for variabler på intervallnivå/forholdstallsnivå. Denne testen kan tas i bruk for å undersøke om differanser i gjennomsnittene i to utvalg er store nok til at det kan være snakk om signifikante forskjeller mellom de respektive populasjonene (Johannessen et al., 2011). I denne studien vil målet med denne testen være å se om de vil være en signifikant forskjell mellom menn og kvinner på de variablene jeg har valgt.

3.4.2 Krysstabell og khikvadrattest

Når en arbeider med kvantitative data på nominalnivå vil en som regel være ute etter å se etter sammenhenger. Ved hjelp av en krysstabell er det mulig å se egenskapene for to variabler presentert opp mot hverandre (Johannessen et al., 2011). Et eksempel på dette vil i min oppgave være når jeg skal se hvordan menn og kvinner har svart i forhold til hva de betegner som suksess. I denne krysstabellen vil jeg da se hvor stor andel av kvinner som mener suksess kommer i form av økonomiske gevinster og se forskjeller som eventuelt eksisterer til menn.

I en vanlig krysstabell med variabler på forholdstallsnivå er det mulig å beregne både gjennomsnitt og standardavvik, men dette blir vanskelig når variablene er på nominalnivå. I disse tilfeller kan en ta i bruk khikvadrattester (Johannessen et al., 2011). I denne oppgaven vil dette eksemplet gjelde for kontrollvariabelen (om respondenten er gift eller har samboer). Her kan respondentene kun svare ja eller nei, og i dette tilfellet blir det nødvendig med denne testen. Her vil resultatet av testen gi en verdi som vil fortelle om det vil være en signifikant forskjell mellom de to gruppene eller ikke (Johannessen et al., 2011).

3.4.3 Korrelasjonsanalyse

En korrelasjonsanalyse kan bli forklart som mål for samvariasjon. Om det hadde vært flere variabler med kontinuerlige og flere verdier ville en tabell med alle disse verdiene blitt veldig uoversiktlig. Da kan det eksempelvis være fint å lage en krysstabell, men en annen måte å sammenfatte resultatene på er å beregne et enkelt statistisk mål, og det er dette som kalles korrelasjon (Johannessen et al., 2011). Det er tre metoder en kan bruke når en skal gjennomføre en korrelasjonsanalyse, Pearsons korrelasjonskoeffisient (r), Spearsmans rang

korrelasjonskoeffisient (ρ) og Kendalls korrelasjonskoeffisient (w). Alle disse metodene vil ha verdier som varierer fra -1 til 1. Pearson er en parametrisk test, mens Spearmans og Kendalls er ikke-parametriske tester. Den førstnevnte testen måler graden av lineære sammenhenger mellom to variabler, og dette skjer enten på intervallnivå eller forholdstallsnivå. Den meste brukte av disse testene er Pearsons korrelasjonskoeffisient, og det er denne jeg skal anvende i min analyse (Eikemo og Clausen, 2007).

3.4.4 Regresjonsanalyse

En regresjonsanalyse er en analysemetode en kan ta i bruk for å undersøke hvordan gjennomsnittsverdien på den avhengige variabelen varierer med den eller de uavhengige. Denne analysen kan også tas i bruk for å kontrollere for forstyrrende variabler som kan skape spuriøse sammenhenger (Johannessen et al., 2011). En regresjonsanalyse kan altså anvendes for å belyse variasjonene i en eller flere variabler. En vil da se om det er noen sammenhenger mellom variabler. Variablene i denne analysen er enten avhengig eller uavhengig, og er det flere uavhengige variabler med i analysen blir den kalt for en multivariat regresjon (Eikemo og Clausen, 2007).

3.4.5 Reliabilitet

Når en forsker på noe vil det alltid være et behov for å vite i hvor stor grad innsamlet data er pålitelig eller ikke. På fagspråket kalles pålitelighet for reliabilitet, som opprinnelig kommer fra det engelske ordet *reliability*. Reliabilitet kan forklares ut fra nøyaktigheten til innsamlet data, hvilke av de innsamlede dataene som tas i bruk, hvordan den ble samlet inn og hvordan den bli bearbeidet i etterkant. Det er flere måter å teste dataenes reliabilitet på. En måte å gjøre dette på er å gjennomføre samme undersøkelse på de samme respondentene med 2-3 ukers mellomrom, og får du de samme resultatene tyder dette på høy reliabilitet. En annen måte å teste dette på er å se om du får samme resultat som andre forskere som undersøker det samme fenomenet (Johannessen et al., 2011). En annen måte å teste reliabiliteten på er å ta en Cronbach's alpha test, og det er dette jeg har gjort for å styrke reliabiliteten. Dette er et mål på intern konsistens, noe som sier noe om hvor nært et sett av indikatorer er knyttet til hverandre. Det må være minst to indikatorer for å kunne benytte seg av Cronbach's alpha test, men helst flere. Målet med denne testen er å se om indikatorene korrelerer positivt med hverandre, men de må ikke korrelere helt perfekt, for det vil da si at de kommer fram til akkurat det samme.

Cronbach's alpha er akseptert dersom den er høyere enn 0,70% (Ghauri og Grønhaug, 2005). Hva Cronbach's alpha er for de sammensatte målene i denne oppgaven, og der det er målbart blir presentert i delkapitlet som heter operasjonalisering av variablene.

3.4.6 Validitet

Innsamlet data vil aldri kunne vise virkeligheten, men den kan vise representasjoner av den. Det vil da være viktig å tenke over hvor godt og hvor relevant den innsamlede dataen representerer det som forskes på. Ordet validitet betyr gyldighet, og kommer av de engelske ordet *validity* (Johannessen et al., 2011). Validitet forteller altså i hvilken grad forskningen og dens resultater gir nøyaktig gjengivelse av det dataene er ment å forklare (Easterby-Smith et al., 2012). Validitet kan deles opp i ulike former, blant annet begrepsvaliditet, intern validitet og ytre validitet. Begrepsvaliditet omhandler relasjonen mellom det generelle fenomenet som skal undersøkes, og de konkrete dataene. Det kan da stilles spørsmål som: er innsamlet data gode (valide) representasjoner av fenomenet? For å teste validitet kan også det som kalles *face validity* tas i bruk. Dette kan være med på å betegne om et spørreskjema virker fornuftig og gyldig ut fra å se på spørsmålene (snl.no). Eksempelvis er spørsmålene lett å forstå? Denne type validitet er tilstede i denne undersøkelsen da spørsmålene er enkelt utformet, og siden det ble gjennomført på telefon kunne respondentene spørre om det var noe de syntes var uklart.

Hvis en undersøkelse kan påvise årsakssammenhenger, og videre kunne beslutte at en påvirkning har effekt eller ikke, vil dette være god intern validitet (Johannessen et al., 2011). Hensikten med en kvantitativ dataanalyse er ofte å kunne avdekke mulige årsakssammenhenger, eller kausalsammenhenger mellom fenomener. Dette er nettopp det jeg ønsker i min studie. Om dette er mulig, vil det si at andre forklaringer kan utelukkes. Årsakssammenhenger er vanskelige å påvise. Som oftest kan en bare konkludere med at det er en sammenheng mellom variablene, hvilken retning som er sannsynlig og at det finnes en mulig mekanisme mellom fenomenene. Det at en ikke kan være sikker på å ha kontrollert alle relevante variabler, fører til at en må være moderat når en trekker konklusjoner fra analysene. Dette vil altså si at en årsakssammenheng mellom to variabler kan aldri bli noe mer enn en teoretisk fortolkning en forsker gjør, ut fra observerte empiriske sammenhenger (Johannessen et al., 2011).

For å styrke den interne validiteten har jeg i analysen tatt med en kontrollvariabel. Denne er blitt inkludert for å kunne unngå spuriøse forhold. Spuriøse forhold er forhold som er falske eller misledende. Dette kan også forklares som at sammenhengen ikke er reel fordi det foreligger påvirkning fra andre bakenforliggende variabler (Johannessen et al., 2011).

Ekstern validitet omhandler i hvilken grad resultatene fra undersøkelsen kan generaliseres, og videre om det kan overføres til andre settinger enn akkurat det fenomenet som er undersøkt. Dette vil igjen slå tilbake på utvalget siden det må være representativt fra populasjonen (Johannessen et al., 2011). Denne undersøkelsen hadde strenge utvalgs-kriterier, og har til sammen svar fra 150 respondenter. Det er ingen grunn til å tro at utvalget ikke er representativt.

3.5 Operasjonalisering av variablene

Jeg skal nå ta for meg de ulike variablene som er brukt i analysen. Variablene jeg har tatt i bruk i denne oppgaven kan deles inn i tre grupper; avhengig variabel, uavhengig variabel og kontrollvariabel. Disse variablene er presentert i tabell 2 nedenfor.

Tabell 2. Studiens variabler

Avhengig variabel:	Tilfredshet med livet
Uavhengige variabler:	Støtte fra familien til hushold, støtte fra familien til bedriften, inntekt og økonomiske og ikke-økonomiske suksesskriterier
Kontrollvariabel:	Er du gift eller har du samboer?

Ved å analysere disse uavhengige variablene som vist i tabell 2, med et mål om å få svar på om de vil påvirke den avhengige, vil dette være det som skal bidra til å svare på mine

forskningsspørsmål. For å forklare fenomenet rundt tilfredshet med livet til høyvekstgründere, har jeg tatt utgangspunkt i spørsmålene som jeg mener kan påvirke livstilfredsheten.

Forskning handler ofte om å undersøke sammenhenger, og ofte er det slik at et fenomen kan forklares ut fra et annet fenomen. Dette kan ses på som en slags årsak og en effekt. Årsak og effekt kan forklares som at det er ofte større eller mindre sannsynlighet for at Y inntreffer dersom X inntreffer. Den uavhengige variabelen blir/kan da være årsaken til den avhengige. Det er nettopp dette jeg skal forske på og teste, om hjelp fra familie, suksess og inntekt vil forbedre tilfredsheten med livet til høyvekstgründerne, og videre teste om det er forskjeller mellom menn og kvinner. Det vil selvfølgelig være flere forhold som vil påvirke livstilfredsheten til en høyvekstgründer, men i min oppgave er det altså de overnevnte som studeres. Dette fordi dette er generelle forhold som så å si alltid er inkludert i menneskers liv.

3.5.1 Avhengig variabel, tilfredshet med livet

Den avhengige variabelen i denne oppgaven vil være ”tilfredshet med livet”. Ut fra teori som er skrevet ovenfor vil det kunne variere mellom kvinner og menn på hva som påvirker hvor tilfreds de er med livet. Siden Amorós og Bosma har skrevet i GEM-rapporten (2014) at de som er involvert i entreprenørskapeaktiviteter viser relativt høyere forekomst av subjektiv velvære, vil det her bli spennende å se hva gründere faktisk har svart i denne undersøkelsen. For å finne hva utvalget har svart i forhold til tilfredshet med livet, som er den avhengige variabelen har jeg sett på fem utsagt som relaterer seg til dette. Spørsmålet som gir meg variabelen ”tilfredshet med livet” er formulert med fem utsagt. Her har respondenten avgitt svar langs en skala med 5 svarmuligheter. Skalaen går fra 1=”helt uenig” til 5=”helt enig”. Dette skiller seg litt fra Pavot og Diene sin skala for SWLS (1993) hvor skalaen ble fordelt over syv svarmuligheter. Utsagnene er så å si helt lik de Pavot og Diene har utarbeidet som presenteres nedenfor hvor jeg forklarer fenomenet tilfredshet med livet som målebarometer. Spørsmålet fra spørreundersøkelsen som angår den avhengige variabelen tilfredshet med livet er formulert med disse fem utsagnene:

1=Livet ditt er nesten perfekt

2=Du lever under gode forhold

3=Du er fornøyd med livet ditt

4=Så langt har du fått det du vil ut av livet ditt

5=Hvis du kunne starte livet ditt på nytt, ville du ikke forandre særlig mye.

For å lage et mål på tilfredshet med livet ble disse fem utsagnene summert sammen og videre delt på 5.

For å teste den interne konsistensen og om disse spørsmålene korrelerer positivt med hverandre tok jeg en Cronbach's alpha test. For den avhengige variabelen "tilfredshet med livet" ga det en positiv Cronbach's alpha på 0.781. Dette er bra og den er over 0.70 som er satt som mål for akseptabelt. Resultatet av Cronbach's alpha testen blir også presentert i tabell 6 som er en prinsippal komponentanalyse.

Om den avhengige variabelen vil variere ut fra hva respondentene svarer på de uavhengige vil her være interessant. Hvordan dette måles gjøres ut fra en utarbeidet mal. Den skal vi nå se nærmere på.

3.5.2 Tilfredshet med livet som målebarometer

The Satisfaction with Life Scale (SWLS) er en av de mest brukte målebarometret på livstilfredshet verden rundt. Skalaen inneholder fem utsagn hvor man skal rangere etter hvor fornøyd en er med livet. Tilfredshet med livet er et av flere aspekter man kan se på vedrørende mental helse. Det er ikke en direkte kontrollerbar erfaring eller opplevelse, og heller ikke et kjent personlig faktum. Det er mer et kognitivt produkt som innebærer en sammenlignbar prosess angående den enkeltes nåværende livssituasjon, hvordan de subjektivt ser på det de selv anser som relevante vurderinger av sitt eget liv. Mennesker henter sin livstilfredshet fra ulike kilder og det er ulike meninger og ideer om hva som utgjør et godt liv (Pavot og Diene, 1993).

For å måle tilfredshet med livet (SWLS) har det blitt utarbeidet fem utsagn (Pavot og Diene, 1993), hvor respondentene skal rangere disse utsagnene fra 1 "helt uenig" til 7 "helt enig". Dem fem utsagnene som er utarbeidet av Pavot og Diene (1993) er så å si helt lik de som ble brukt i spørreundersøkelsen av Nordlandsforskning, men noen forskjeller er det:

1. På de fleste måter, er livet mitt nært mitt ideal
2. Forholdene for livet mitt er utmerket
3. Jeg er fornøyd med livet mitt
4. Så langt har jeg oppnådd de viktige tingene i livet som jeg ønsker

5. Hvis jeg kunne starte livet mitt på nytt, ville jeg ikke forandre på noe

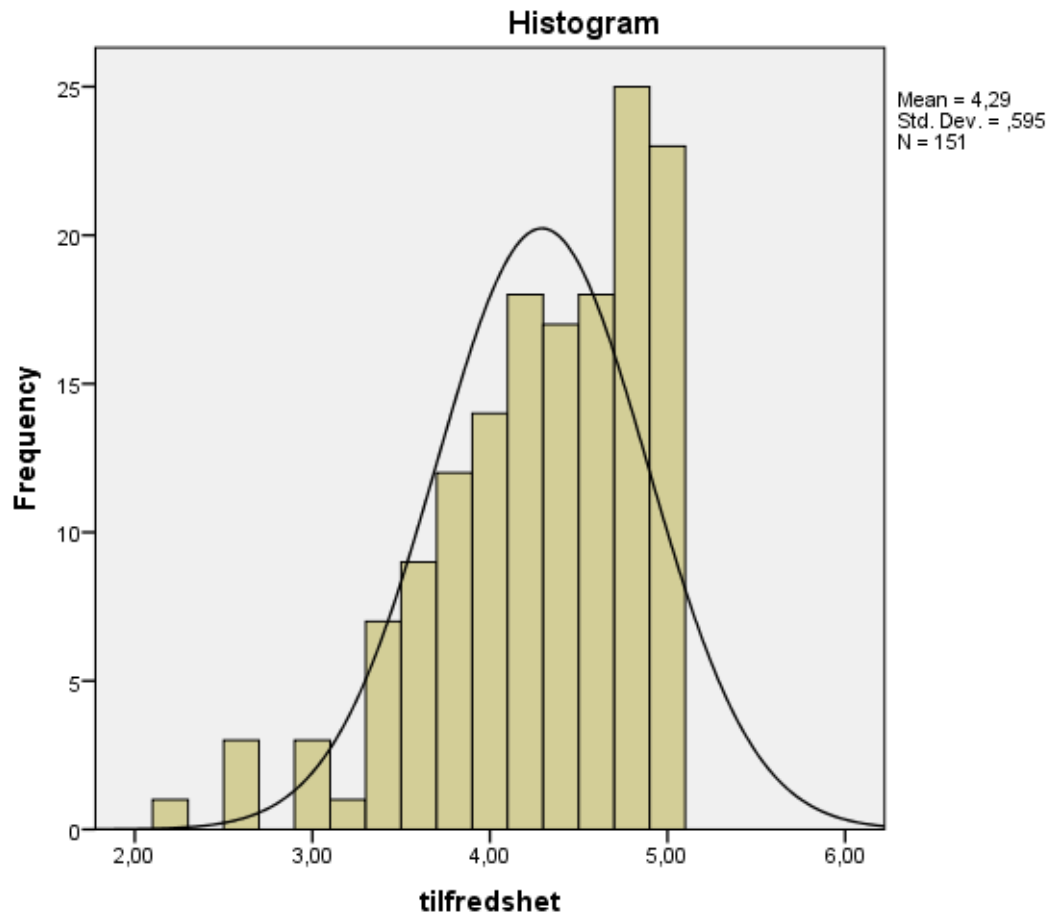
Eksempelvis vil en skår på mellom 21 og 25 representere litt fornøyd og skår mellom 15 og 19 representerer at en er misfornøyd med livet. Skår mellom 26 og 30 representerer fornøyd og skår mellom 5 og 9 er et tegn på at en er ekstremt misfornøyd med livet (Pavot og Diene, 1993).

I spørreundersøkelsen av Nordlandsforskning hadde respondentene kun fem svarmuligheter på disse fem utsagnene, og de gikk fra ”helt uenig” til ”helt enig”. Alle utsagnene ble slått sammen og delt på fem for å få ett sammensatt mål for variabelen. Her vil det altså bli mulig å få en skår fra 1 til 5. Fordelingen på denne variabelen i min studie ble fordelt slik som vist i tabell 3 og figur 3 nedenfor.

Tabell 3. Fordeling på den avhengige variabelen

Tilfredshet	Antall	%
1-1.9	0	0
2-2.9	4	2.64
3-3.9	32	21.19
4-5	115	76.15
Totalt	151	100

Av tabell 3 ser vi at de aller fleste ligger på en skår fra 4-5. Dette er meget høyt, noe som indikerer at de er svært fornøyd med livet. For kvinner ble gjennomsnittet for denne variabelen 4.32, mens den for menn ble 4.24. Nedenfor vil vi se denne fordelingen i et histogram.

Figur 3. Fordeling av tilfredshet i histogram

Vi ser av figur 3 ovenfor hvordan fordelingen på hver poengskår når variabelen er slått sammen i et felles mål for tilfredshet med livet. Det kommer av fordelingen tydelig frem at det er få av respondentene som har havnet under en skår på 3. De fleste ligger mellom 4 og 5. Oppsummert viser dette at norske høyvekstgründere er meget tilfreds.

3.5.3 Uavhengige variabler

For å forklare den avhengige variabelen har jeg fra undersøkelsen valgt ut ulike spørsmål som ut i fra teorien skal være med på å påvirke tilfredsheten med livet hos gründerne. De uavhengige variablene er fremstilt i forskningsmodellen og består av flere hypoteser.

3.5.4 To dimensjoner av støtte fra familie

Ut fra forskning som er presentert i kapittel 2 av Eddleston og Powell (2012) er det ulike forventninger i forhold til kvinner å menn, og kvinner får ikke lettelse på arbeidsoppgavene i hjemmet til den grad menn får. Familie kan bidra med å hjelpe til i hjemmet i forhold til oppgaver som hører til husholdet, og de kan hjelpe gründeren med oppgaver som er knyttet til bedriften. Det at en familie bidrar med noe til bedriften ble sagt at kan berike en entreprenørs tilfredshet med livet. Jeg skal her teste om variabelen ”støtte fra familie til hushold” som forklares ut fra ulik hjelp hjemmefra til arbeidsoppgaver i hjemmet, og om ”støtte fra familie til bedriften” påvirker tilfredsheten med livet. Variabelen ”støtte fra familie til bedriften” skal analyseres ut fra utsagnene nedenfor. Respondentene besvarte utsagnene fra ”helt uenig til ”helt enig”.

1= Noen i familien din trer inn for deg i bedriften når det trengs.

2= Noen i familien din hjelper til i bedriften uten å få betalt.

3= Familien din gir deg gode råd når det gjelder bedriften.

4= Familien din hjelper til i bedriften mer enn det som normalt sett kan forventes.

5= Familien din hjelper deg ofte med bedriften.

Her var det også mulig å gjennomføre en test av Cronbach's alpha. Resultatet ble her på 0,832, noe som er over det som er akseptert. Dette tyder altså på at de er positivt korrelert og har en god intern konsistens. Fordelingen av svarene til respondentene i undersøkelsen blir oppsummert i tabell 4 nedenfor.

Tabell 4. Fordeling på variabelen støtte fra familie til bedriften

Støtte fra familien til bedriften	Antall	%
1-1.9	56	37
2-2.9	26	17.21
3-3.9	37	24.5
4-5	32	21.19
Tolalt	151	100

Tabell 4 viser at svarene er godt fordelt på svaralternativene, men flest er det på en skår på 1-2. Gjennomsnittet ble for kvinner på denne variabelen 2.91 mens den for menn ble 2.43.

For å teste variabelen ”støtte fra familie til hushold” har jeg benyttet med av utsagnene nedenfor.

1= Familien din hjelper deg ofte med husarbeidet.

2= Familien din gjør sin del av husarbeidet.

3= Familien din overlater en for stor andel av husarbeidet til deg.

4= Når arbeidet i bedriften blir veldig krevende, vil familien din gjøre mer av husarbeidet.

For disse utsagnene var det også mulig å gjennomføre en Cronbach’s alpha test. Her måtte jeg omkode svarene fra utsagn 3. Dette fordi dette utsagnet er motsatt stilt, så her har jeg omkodet slik at rangeringen fra ”helt uenig” til ”helt enig” ble motsatt. Dette medførte også at verdien for Cronbach’s alpha blir riktig. Her ble den indre konsistensen 0.822 og dette er veldig bra positivt korrelert. Her er altså Cronbach’s alpha akseptabel. Fordelingen av hvordan respondentene har svar på denne variabelen er presentert i tabell 5 nedenfor.

Tabell 5. Fordeling på variabelen støtte fra familien til hushold

Støtte fra familien til hushold	Antall	%
1-1.9	8	5.4
2-2.9	23	15.54
3-3.9	30	20.27
4-5	87	58.78
Totalt	148	100

Vi ser av tabell 5 ovenfor at de fleste skårer høyt og ligger på en skår fra 4-5. For kvinner ble gjennomsnittet av denne variabelen 3.45 mens det for menn ble 4.28.

Nedenfor presenteres en prinsipal komponentanalyse (PCA) for disse to dimensjonene av støtte fra familie. En slik analyse kan påvise mønstre i korrelasjonene mellom et sett variabler med mål om å undersøke om indikatorene måler en eller flere dimensjoner av dette fenomenet (Johannessen et al., 2011).

Tabell 6. Prinsipal komponentanalyse for støtte fra familie

	Varimax roterte komponenter		
	1	2	Kommunalitet
Opplevd støtte til bedriften			
1. Noen i familien din trer inn for deg i bedriften når det trengs	0.72	-0.16	0.64
2. Noen i familien din hjelper til i bedriften uten å få betalt	0.73	0.05	0.46
3. Familien din gir deg gode råd når det gjelder bedriften	0.66	0.09	0.47
4. Familien din hjelper til i bedriften mer enn det som normalt sett kan forventes	0.86	-0.16	0.75
5. Familien din hjelper deg ofte med bedriften	0.83	-0.09	0.74
Opplevd støtte til hushold			
6. Familien din hjelper deg ofte med husarbeidet	-0.07	0.84	0.78
7. Familien din gjør sin del av husarbeidet	-0.09	0.92	0.8
8. Familien din overlater en for stor andel av husarbeidet til deg	-0.12	0.70	0.49
9. Når arbeidet i bedriften blir veldig krevende, vil familien din gjøre mer av husarbeidet	0.11	0.88	0.63
Eigenvalue	3.11	2.37	
Percent variance explained	34,59	29.5	
Cumulative percent of variance	34,59	64.1	
Cronbach's alpha	0.832	0.822	

Antall = 148

Ovenfor i tabell 6 ser vi resultatet av en prinsipal komponent analyse. Denne er gjennomført for å se om de variablene jeg har valgt ut for å teste støtte fra familie til bedriften og støtte fra familie til hushold måler det de skal. Om vi først ser på variabelen opplevd støtte til bedriften ser vi at tallene med fet skrift er høyt ladet, men de til høyre er lave. Dette tyder på at disse utsagnene måler nettopp det de skal og ikke noe annet. Om vi ser på variabelen opplevd støtte til hushold ser vi at her er tallene til høyre (kolonne 2) har høyere ladenivå enn i kolonne 1. Dette betyr at de lader på den variabelen som de er forventet å lade på. Resultatet tyder altså at målene er empirisk ulik hverandre, nettopp at det er to ulike dimensjoner av støtte fra familie.

3.5.5 Inntekt

For å svare på variabelen ”inntekt” tar jeg i bruk spørsmålet: Kan du oppgi omtrent hvor mye du tjener i året? Her får respondenten ti svarmuligheter. Denne variabelen ble rekodet slik at kategori 10: vet ikke/vil ikke svare ble fjernet. Dette slik at dette svaralternativet ikke forstyrret resultatet av hvor mye gründerne har i inntekt. De som valgte svaralternativ 10 er her ikke interessant å se på og vil ikke være relevant å ta med videre i analysen.

1= Under 300 000 kr.

2= 300-399 000 kr.

3= 400-499 000 kr.

4= 500-599 000 kr.

5= 600-699 000 kr.

6=700-799 000 kr.

7=800 000-899 000 kr.

8=900-999 000 kr.

9= Over 1 million kr.

10= Vet ikke/vil ikke svare.

Her vil det bli interessant å se om høyere lønn vil påvirke tilfredsheten med livet, i en positiv retning og videre om det er forskjell på kvinner og menn. Hvordan svarene til respondentene fordelte se på disse svarene er presentert nedenfor i tabell 7.

Tabell 7. Fordeling av svar på variabelen inntekt

	Inntekt	Antall	%
1	Under 300 000 kr.	1	0.7
2	300-399 000 kr.	3	2
3	400-499 000 kr.	6	4.13
4	500-599 000 kr.	16	11
5	600-699 000 kr.	25	17.2
6	700-799 000 kr.	20	13,79
7	800 000-899 000 kr.	15	10.34
8	900-999 000 kr.	7	4.82
9	Over 1 million kr.	52	35.86
	Totalt	145	100

Av tabell 7 ser vi at det er flest som har svart at de tjener over 1 million NOK. Her har jeg tatt bort svaralternativ 10, da de som har svart dette ikke vil være relevant for analysen. Dette ville også laget en forstyrrelse for analysene jeg skal presentere i analysekapitlet. For kvinner ble gjennomsnittet på inntektsvariabelen 6.0 mens det for menn ble 7.52.

3.5.6 Suksesskriterier

For å få svare på variabelen ”suksess” har jeg tatt i bruk et åpent spørsmål som består av et spørsmål med ett underspørsmål for å utdype svaret. Spørsmålet er formulert slik: Når vil du betrakte bedriften som suksess? Beskriv med egne ord hva som skal til for at du selv skal se på bedriften som en suksess? Her har jeg kodet svarene slik at de som svarer likt vil havne i samme gruppe. Her har jeg laget to grupper, nemlig de som har økonomiske suksessmål og de som har ikke-økonomiske suksessmål. De med ikke-økonomiske mål er blitt kodet som 0, mens de med økonomiske mål er kodet som 1. Det vil bli interessant å se om det vil oppstå sammenhenger slik som Cooper og Artz (1995) illustrerte i figur 1 i kapittel to. For å styrke reliabiliteten fikk jeg en medstudent til å kode svarene, for så å se om vi hadde kodet alle svarene likt. De vi ikke hadde kodet likt diskuterte vi og ble enige om de enten skulle ligge i gruppen for økonomiske eller ikke-økonomiske suksessmål. Det vil her komme frem om økonomiske og ikke-økonomiske suksessmål for bedriften vil påvirke tilfredsheten med livet. Hvordan respondentene har svart på denne variabelen er presenter i tabell 8 nedenfor.

Tabell 8. Fordeling av svar på variabelen suksesskriterier

Suksesskriterier	Antall	%
Ikke-økonomisk	64	42.38
Økonomisk	87	57.62
Totalt	151	100

Av tabell 8 over kommer det frem at flere har økonomiske mål som suksesskriterier for bedriften. For å vise hvordan jeg har kodet vil jeg vise noen eksempler på de som er kodet som ikke-økonomisk og de som er kodet som økonomiske.

Eksempler på ikke-økonomiske suksesskriterier:

- ”Når vi kan tilby god service, levere kvalitet vi er stolte av og har stor markedsandel”
- ”At det er god kompetanse hos de ansatte.”
- ”Det å skape et godt arbeidsmiljø, være en attraktiv arbeidsplass og bidrar til lokalsamfunnet.”

Eksempler på økonomiske suksesskriterier:

- ”Når jeg klarer å ha 2 millioner på bunntlinja i overskudd i året”
- ”Det å nå nye mål når det gjelder omsetning og inntjening”
- ”Minst en halv million i overskudd som skaper trygghet hvert år.”

3.5.7 Kontrollvariabel

Det kan være vanskelig, ja faktisk umulig å kontrollere for alle variabler som kan være relevante når en skal forske på et fenomen. En måte å kontrollere dette på er å ta i bruk en kontrollvariabel. Her trekkes altså en uavhengig variabel inn for å se om det er andre variabler som kan være med på å påvirke resultatene. I denne undersøkelsen skal jeg inkludere

spørsmålet : Er du gift eller har du samboer? Her kan respondentene enten svare ja eller nei. Her er variabelen kodet slik at de som har svart ja= 1 og de som har svart nei=0. Grunnen til at jeg har valgt å inkludere denne variabelen er fordi i rapporten skrevet av Carree og Verheul (2012) kom det fram at det er rapportert at ekteskap gir høyere nivå av total tilfredshet og lykke. Det ble også rapportert det motsatte, nemlig at det å være uten en partner gir negative effekter (Carree og Verheul, 2012). Hvordan respondentene har svart på denne variabelen presenteres i tabell 9 nedenfor.

Tabell 9. Fordeling av svar på kontrollvariabel

Gift/samboer	Antall	%
Ja	137	91.33
Nei	13	8.66
Totalt	150	100

Av tabell 9 ser vi at de fleste høyvekstgründerne er gift eller har samboer. Det er svært få av utvalget som har svart nei på denne variabelen.

3.6 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg avklart hva metode er og hvilken metode jeg har valgt. Videre har jeg forklart hvorfor jeg har valgt den kvantitative metoden. Jeg har også presentert de ulike spørsmålene fra spørreundersøkelsen som skal bidra til svar på mine forskningsspørsmål og tilhørende hypoteser. Dataene som jeg har benyttet meg av i de ulike analysene er innsamlet av Nordlandsforskning. Kapitlet har også forklart hvordan jeg kan sikre meg god kvalitet i undersøkelsen, og videre hvordan jeg skal analysere variablene. Av de variablene jeg har analysert fant jeg ut at Cronbach's alpha var over 0.78 for alle, noe som tyder på god intern konsistens. De ulike variablene er blitt presentert i forhold til hvordan jeg har tenkt å analysere dem for å se på om de uavhengige variablene vil påvirke den avhengige. I neste kapittel vil jeg nå presentere de ulike funnene jeg har gjort og videre analysen av disse.

4.0 Analyse

Som nevnt tidligere har jeg fått tilgang til spørreundersøkelsen og tilhørende data av Nordlandsforskning. Jeg har valgt ut variabelen tilfredshet med livet som avhengig variabel, og videre de spørsmålene jeg mener kan være med på å forklare dette fenomenet. Ved å analysere og se på disse variablene vil jeg få svar på mine forskningsspørsmål med tilhørende hypoteser. Dette ble også illustrert i figur 2 som er forskningsmodellen.

Analysekapitlet vil bli delt inn i tre deler. Først vil jeg ta for meg det første forskningsspørsmålet som omhandler forskjellene på høyvekstgründerne på de ulike variablene. Dette vil jeg gjøre ut fra t-test og krysstabell med khikvadrattest. Del to vil inneholde forskningsspørsmål to og tre og en foreløpig test av hypotesene. Her vil jeg ut fra korrelasjonsanalysene se som om det er noen variabler som er korrelert med tilfredshet med livet. I den tredje og siste delen vil jeg se på regresjonsanalysen. Det er ut fra denne jeg skal trekke konklusjonene angående testing av hypotesene. Her vil jeg få svar på forskningsspørsmål to og tre. I denne delen vil jeg gå gjennom og kommentere hver hypotese.

4.1 Forskjeller på de ulike variablene

For å se om det foreligger forskjeller mellom kvinnelige og mannlige høyvekstgründere i Norge med tanke på de utvalgte variablene, har jeg gjennomført t-tester og krysstabeller med khikvadrattester. Det jeg nå skal analysere er resultatene av disse testene, og de skal bidra til å svare på mitt første forskningsspørsmål som lyder som følger:

1. Hvilke forskjeller er det for kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder tilfredshet med livet, støtte fra familie til bedrift, støtte fra familie til hushold, inntekt og ulike suksesskriterier?

Tabell 10. T-test

Forskjeller mellom menn og kvinner på de utvalgte variablene

(Gjennomsnitt og t-verdi).

	Kvinner	Menn	T-verdi
Tilfredshet	4.32	4.24	.803
Støtte til bedrift	2.91	2.43	2.57**
Støtte til hushold	3.45	4.28	-4,697***
Inntekt	6.0	7.52	-4.480***
N	85	66	

N=151. Nivå av statistisk signifikans: ***indikerer $p < 0.001$, **indikerer $p < 0.01$, *indikerer $p < 0.05$

I tabell 10 ser vi resultatene av de gjennomførte t-testene. Under kolonnen for kvinner ser vi gjennomsnittet av hva de har svart på alle variablene jeg har tatt ut i min oppgave. Likedan er det presentert for menn til høyre for kvinnene. Helt til høyre er t-verdien presentert, og den forteller noe om hvor stor forskjellen er mellom kvinner og menn på disse variablene, og om det er grunn til å si om det er en signifikant forskjell eller ikke.

Av tabellen ser vi at den avhengige variabelen ”tilfredshet med livet” viser et høyere gjennomsnitt for kvinner, sammenlignet med menn. Forskjellen er ikke så stor at det her foreligger en statistisk signifikant forskjell. En kan altså ikke si at det foreligger en forskjell mellom kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder tilfredshet med livet.

Den neste variabelen er støtte fra familie til bedrift. Her ser vi at gjennomsnittet for kvinner er en god del høyere enn for menn. Ved hjelp av t-verdien ser vi at den er merket med to stjerner. Dette indikerer at den er signifikant på 5% nivå, og dette er en god signifikansverdi. Ut fra disse verdiene kan en altså si at det foreligger en signifikant forskjell mellom mannlige og kvinnelige høyvekstgründere i Norge, med tanke på støtte fra familie til bedrift. Kvinner mener altså at de får mer støtte fra familie til bedriften enn det menn mener at de får.

Den nest siste variabelen i t-testen er støtte fra familien til hushold. Her ser vi at gjennomsnittet er mye høyere for menn enn for kvinner. Her ser vi at t-verdien er merket med tre stjerner, noe som indikerer at den er signifikant under 1%. Dette er meget sterkt signifikant. Det kommer altså frem at det kan med stor sikkerhet sies å være en forskjell på mannlige og kvinnelige høyvekstgründere for variabelen støtte fra familie til hushold. Menn mener altså at de får mer støtte til hushold enn det kvinner rapporterer at de får.

Den siste variabelen i t-testen er variabelen inntekt. Her er gjennomsnittet en god del høyere for menn enn for kvinner, noe som indikerer at det er forskjell. T-verdien er også her merket med tre stjerner som indikerer at den er signifikant under 1% nivå. Dette indikerer at det med sikkerhet kan sies at mannlige høyvekstgründere tjener mer enn kvinnelige høyvekstgründere.

For å teste om det foreligger forskjeller mellom mannlige og kvinnelige høyvekstgründere i Norge, med tanke på variabelen suksesskriterier og kontrollvariabelen gift/samboerskap, måtte jeg gjennomføre en khikvadrattest. Verdiene av disse testene er presentert i tabellene nedenfor.

Tabell 11. Khikvadrattest av suksesskriterier

Suksess	Antall	Økonomisk	Ikke-økonomisk
Kvinner	85	48 (49)	37 (36)
Menn	66	39 (38)	27 (28)

I tabell 11 har jeg markert noen tall i parenteser. Disse tallene er de ”forventede verdiene”. Hadde tallet fremfor parentesene vært helt likt, ville det ikke eksistert noen forskjell i hele tatt mellom menn og kvinner på variabelen for suksesskriteriene. Vi ser her at det er nesten ingen forskjell, og ved hjelp av khikvadrattesten fikk jeg en Pearson Chi-Square verdi på 0.104, som er veldig lav. Denne verdien kan sammenlignes med t-verdien i t-testen, da det er denne som forklarer om det foreligger en signifikant forskjell eller ikke. Denne verdien i denne testen indikerer at det eksisterer ingen signifikant forskjell på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det kommer til om de setter seg økonomiske eller ikke-økonomiske suksesskriterier.

Tabell 12. Khikvadrattest av kontrollvariabel

Gift/samboer	Antall	Ja	Nei
Kvinner	85	78 (77.6)	7 (7.4)
Menn	65	59 (59.4)	6 (5.6)

I tabell 12 ovenfor vises resultatene av khikvadrattesten for kontrollvariabelen gift/samboer. Her ser vi også at verdien foran parentesene er så å si lik. Hadde de vært helt lik ville det ikke

eksistert noen forskjell i det hele tatt. Testens Pearson Chi-Square verdie ble her 0.046 som også er så liten at det indikerer ingen signifikant forskjell. Det er altså ingen forskjell på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det kommer til om de er gift/samboer.

4.2 Korrelasjonsanalyser

I dette delkapitlet skal jeg presentere korrelasjonsanalysene for både menn og kvinner sammenlagt, og for kvinner og menn separat. Disse analysene vil bidra til å svare på mine to siste forsknings spørsmål, selv om det er ut fra regresjonsanalysen jeg skal trekke konklusjonene. De to siste forsknings spørsmålene er som følgende:

2. Hvilke faktorer er sentrale for å forklare høyvekstgründere sin tilfredshet med livet (life-satisfaction)?

3. Hvilke forskjeller er det på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder hva som påvirker om de er tilfreds med livet?

Ved hjelp av de tre korrelasjonsanalysene jeg nå skal presentere kan vi se om det er noen av faktorene som kan være med å påvirke tilfredsheten med livet til høyvekstgründerne. Jeg vil her kommentere hver variabel for å komme frem til de som ser ut til å være med på å påvirke den avhengige variabelen. Ut fra analysene vil vi også se om det vil være noen forskjeller på menn og kvinner i forhold til hvilke variabler som korrelerer.

Tabell 13. Korrelasjonsanalyse for alle

	Gj.snitt	SD	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. Tilfredshet	4.24	0.54	1.00						
2. Støtte til bedrift	2.43	1.24	.114	1.00					
3. Støtte til hushold	4.28	0.84	.100	.000	1.00				
4. Inntekt	7.52	1.73	.065	-.125	-.005	1.00			
5. Suksesskriterier			-.123	-.026	.132	-.010	1.00		
6. Gift/samboer			.152*	.128	.368***	-.072	.165**	1.00	
7. Kjønn			0.66	.165**	-.347***	-.351***	-.026	.018	1.0

N=151 Nivå av statistisk signifikans: ***indikerer $p < 0.001$, **indikerer $p < 0.01$, *indikerer $p < 0.05$

Tabell 13 ovenfor viser resultatet av korrelasjonsanalysen for alle høyvekstgründerne som deltok i undersøkelsen. For alle høyvekstgründerne vil verken støtte fra familien til bedriften og hushold, inntekt og suksesskriterier ha påvirkning på tilfredsheten med livet. Den eneste variabelen som her viser seg å ha påvirkning er kontrollvariabelen gift/samboer, og denne er signifikant på 10% nivå. Dette er ikke sterkt korrelert, men sammenhengen er tilstede. For å se om det vil være forskjeller på menn og kvinner skal jeg nå presentere korrelasjonsanalysene for menn og kvinner adskilt.

Tabell 14. Korrelasjonsanalyse for menn

	Gjennomsnitt	SD	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Tilfredshet	4.24	0.54	1.00					
2. Støtte til bedrift	2.43	1.24	-.060	1.00				
3. Støtte til hushold	4.28	0.84	.168	.172	1.00			
4. Inntekt	7.52	1.73	.058	.066	-.039	1.00		
5. Suksesskriterier			.052	.153	.179	.011	1.00	
6. Gift/samboer			.246**	.036	.614***	-.073	.055	1.00

N=65. Nivå av statistisk signifikans: ***indikerer $p < 0.001$, **indikerer $p < 0.01$, *indikerer $p < 0.05$

Av tabell 14 over ser vi at verken variablene støtte fra familien til bedrift, støtte fra familien til hushold, inntekt eller suksesskriteriet har innvirkning på tilfredsheten med livet. Ut fra korrelasjonsanalysen for menn viser det seg at det er kun kontrollvariabelen som har påvirkning på tilfredsheten med livet. Variabelen for kun menn har her et signifikansnivå på 5%, i motsetning til tabell 13, hvor kontrollvariabelen var signifikant på 10% nivå. Denne variabelen har ingen tilhørende hypoteser, men det er interessant å se at det å være gift eller ha samboer betyr at du er mer tilfreds med livet som mannlig høyvekstgründer. Jeg skal nå presentere den samme analysen for kvinner.

Tabell 15. Korrelasjonsanalyse for kvinner

	Gjennomsnitt	SD	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Tilfredshet	4.32	0.63	1.00					
2. Støtte til bedrift	2.91	1.18	.220**	1.00				
3. Støtte til hushold	3.45	1.2	.135	-.003	1.00			
4.inntekt	6.0	2.2	.114	-.167	-.199*	1.00		
5. Suksesskriterier			-.236**	-.163	.103	-.044	1.00	
6. Gift/samboer			.087	.205*	.282***	-.098	.255**	1.00

N=85. Nivå av statistisk signifikans: ***indikerer $p < 0.001$, **indikerer $p < 0.01$, *indikerer $p < 0.05$

Av tabell 15 ser vi at for den første uavhengige variabelen som er testet viser seg å påvirke tilfredsheten med livet. Det å få støtte fra familien til bedriften vil øke tilfredsheten med livet da dette er signifikant på 5% nivå. For kvinnelige høyvekstgründere vil altså det å få hjelp fra familien til bedriften påvirke tilfredsheten med livet positivt. Videre ser vi at støtte fra familien til hushold og inntekt har ikke betydning for livstilfredsheten til kvinner. For variabelen suksesskriterier ser vi at det er en påvirkning. Her er tallet negativt og signifikant på 5% nivå. Dette vil si at det å ha ikke-økonomiske suksesskriterier vil påvirke livstilfredsheten positivt. Dette fordi, som også nevnt i metodekapitlet så er ikke-økonomisk suksesskriterier kodet som 0. Det å være gift eller ha samboer har her ingen utslag på å påvirke livstilfredsheten.

Alle disse tre korrelasjonsanalysene har gitt en indikasjon på hvilke faktorer av de jeg har valgt ut, som vil være med på å påvirke tilfredsheten med livet. Det har også vist seg at det et forskjeller på menn og kvinner når det kommer til hvilke variabler som har en sammenheng med tilfredsheten med livet til høyvekstgründerne. Videre nå vil jeg presentere regresjonsanalysen, og ut fra denne skal jeg teste hypotesene tilhørende alle de uavhengige variablene. Ut fra regresjonsanalysen vil jeg også komme fram til det endelige svaret for forskningsspørsmål to og tre.

4.3 Regresjonsanalyse

Tabell 16. Regresjonsanalyse

Variabler	Alle	Menn	Kvinner
Støtte til bedrift	0.082	-0.066	0.198*
Støtte til hushold	0.130	-0.010	0.172
Inntekt	0.105	0.123	0.114
Suksesskriterier (0=ikke-profit, 1=profit)	-0.143*	0.049	-0.208*
Kontrollvariabler			
Gift, samboer	0.143	0.293*	0.077
Kjønn(1=kvinner, 0=mann)	0.177*		
R ²	0.085	0.100	0.128
Justert R ²	0.045	0.015	0.072
Antall	142	59	83
F verdi	2.097*	1.178 ^{IK}	2,268*

Nivå av statistisk signifikans: ***indikerer $p < 0.001$, **indikerer $p < 0.01$, *indikerer $p < 0.05$

Note: IK indikerer ikke signifikant.

Av analysen over ser vi at det er noen signifikante funn på 10% nivå, noe som ikke er sterkt. I regresjonsanalysen for alle ble verdien av kvadrert R 8.5, noe som tilsier at de utvalgte variablene forklarer 8.5% av fenomenet tilfredshet med livet. For menn ble verdien av kvadrert R 10 noe som vil si at den forklarer 10%. For kvinner ble denne verdien 12.8 og tilsvarer da 12.8%. Ved å se på F verdien i regresjonsanalysen ser vi at det er kun for alle og for kvinner at modellen er signifikant. På F verdien for menn kommer det fram at den ikke er signifikant. Modellen er altså bedre til å forklare fenomenet for kvinner. De utvalgte variablene forklarer altså ikke så mye av fenomenet jeg skal undersøke, men er som nevnt mest for kvinner. For å gå nærmere inn på resultatet av regresjonsanalysen skal jeg nå ta for meg variabel for variabel ved å teste alle hypotesene.

4.4 Testing av hypotesene

I dette delkapitlet vil jeg nå teste alle mine hypoteser for å se om de støttes eller må forkastes ut fra de analysene jeg har utarbeidet. Avslutningsvis vil jeg oppsummere dette i en tabell som viser en oversikt over hvilke hypoteser som jeg fant støtte til, og de som måtte forkastes.

Videre i neste kapittel vil jeg diskutere svarene på alle hypotesene opp mot tidligere litteratur som jeg presenterte i kapittel to.

4.4.1 Støtte fra familie til bedriften

Av tabell 4 så vi hvordan fordelingen på disse variablene endte. Det skal nå bli tatt utgangspunkt i tabell 16, som er regresjonsanalysen. Den første hypotesen tilhørende variabelen støtte fra familie til bedriften lyder som følgende:

Hypotese 1A: Høyvekstgründere som opplever støtte fra familien til bedriften er mer tilfreds med livet.

For å svar på denne hypotesen må jeg se på svarene ut fra regresjonsanalysen for alle. Her ser vi at det er ikke signifikant funn på at høyvekstgründere er mer tilfreds med livet om de får støtte fra familien til bedriften. I korrelasjonsanalysen ble det heller ingen funn av at høyvekstgründerne er mer tilfreds med livet ved støtte fra familien til bedriften. Denne hypotesen støttes altså ikke, og må forkastes.

Den andre hypotesen tilhørende denne variabelen er som følgende:

Hypotese 1B: For kvinner, men ikke for menn vil støtte fra familie til bedriften påvirke tilfredsheten med livet positivt.

For å svare på denne hypotesen må vi se på kolonnen for kvinner i regresjonsanalysen. Når vi ser på variabelen støtte fra familien til bedriften for kvinner, ser vi at tallet er markert med en stjerne. Dette indikerer at variabelen er signifikant på 10% nivå. Dette er ikke sterkt signifikant men sammenhengen er tilstede, hypotesen får støtte. Kvinner blir altså mer tilfreds med livet jo mer støtte de får fra familien til bedriften. Her er altså funnet som forventet og hypotesen støttes.

4.4.2 Støtte fra familien til hushold

For denne variabelen er det også to tilhørende hypoteser, og den første lyder som følger:

Hypotese 2A: Høyvekstgründere som opplever støtte fra familien med hensyn til hushold er mer fornøyd med livet.

For å svare på denne hypotesen må vi se på kolonnen for alle i regresjonsanalysen. Her ser vi at tallet er ikke markert med noen stjerne, noe som indikerer at høyvekstgründere som opplever støtte fra familien til hushold ikke er mer tilfreds med livet. Dette vil si at funnet er ikke som forventet, nemlig at høyvekstgründere skulle bli mer tilfreds dersom de opplevde støtte fra familien til hushold. Dermed støttes ikke hypotesen, og den må forkastes.

Den andre hypotesen for denne variabelen lyder som følger:

Hypotese 2B: For kvinner, men ikke menn vil støtte fra familien til hushold påvirke tilfredsheten med livet positivt.

For å svare på denne hypotesen ser vi på kolonnen for kvinner i regresjonsanalysen. Her er resultatet heller ikke markert med noen stjerne, noe som indikerer at det ikke er noe signifikant funn. Dette vil altså si at kvinner som opplever støtte fra familien til hushold er ikke mer tilfreds med livet. Dette blir også støttet fra korrelasjonsanalysen, da det ikke ble påvist noen sammenheng mellom variabelen tilfredshet med livet og støtte fra familien til hushold blant kvinner. Her ble altså ikke resultatet som forventet, nemlig at for kvinner, men ikke for menn skulle det å få hjelp fra familien til hushold påvirke tilfredsheten med livet. Hypotesen må altså forkastes.

4.4.3 Inntekt

For variabelen inntekt har jeg også to tilhørende hypoteser. Den første lyder som følger:

Hypotese 3A: Jo høyere inntekt høyvekstgründerne har, jo mer tilfreds er de med livet.

Her skal vi også se på kolonnen for alle i regresjonsanalysen da hypotesen gjelder både for menn og kvinner. Vi ser av tabellen at verdien 0.105 er ikke statistisk signifikant, noe som viser at det ikke er funn av at inntekten vil påvirke tilfredsheten med livet. Det viser allikevel at inntekt har en positiv sammenheng med tilfredshet med livet, men er ikke statistisk signifikant. Det er altså ikke slik at inntekten vil påvirke høyvekstgründerne til å bli mer tilfreds med livet. Hypotesen blir altså ikke som forventet og må derfor forkastes.

Den andre hypotesen tilhørende variabelen inntekt er som følger:

Hypotese 3B: For menn, men ikke kvinner vil høyere inntekt øke tilfredsheten med livet.

For å få svar på hypotesen over må vi se på kolonnen for menn i regresjonsanalysen og ut fra inntekt. Her er verdien 0.123 og er ikke markert med stjerne. Det tyder altså på at menn ikke vil være mer tilfreds med livet jo høyere inntekt de har. Det er altså ikke funn av at menn får økt livstilfredshet med tanke på inntekt, og dermed blir ikke resultatet som forventet.

Hypotesen må derfor forkastes.

4.4.4 Suksesskriterier

Den siste utvalgte uavhengige variabelen har også to tilhørende hypoteser som skal testes, og den første lyder som følgende:

Hypotese 4A: Høyvekstgründere som har ikke-økonomiske mål er mer tilfreds med livet.

Her må vi se på kolonnen for alle i regresjonsanalysen. Her ser vi at verdien er negativ -0.143 og er markert med en stjerne. Det at tallet er negativt og markert med en stjerne indikerer at høyvekstgründere som har ikke-økonomiske suksesskriterier er mer tilfreds med livet. Dette fordi som nevnt i metodekapitlet så er ikke-økonomiske mål kodet som 0, og økonomiske mål som 1. Her ser vi altså at det er et signifikant funn på 10% nivå som ikke er sterkt signifikant, men sammenhengen er tilstede. Det vil altså si at høyvekstgründere som setter seg ikke-økonomiske suksesskriterier vil være mer tilfreds med livet. Dermed er resultatet som forventet, og hypotesen støttes.

Den andre hypotesen for denne variabelen, som også er den siste er som følgende:

Hypotese 4B: Kvinnelige høyvekstgründere som rapporterer å ha ikke-økonomiske suksesskriterier vil være mer tilfreds med livet.

Her skal jeg altså bare se på kvinnene og må derfor se på kolonnen for kvinner i regresjonsanalysen. Her ser vi også at tallet er negativt (-0.208) og er markert med en stjerne. Det vil altså si at tallet er signifikant på 10% nivå, som igjen vil si at det er slik at kvinner som har ikke-økonomiske mål er mer tilfreds med livet. Det er som nevnt tidligere ikke sterkt signifikant, men sammenhengen er tilstede. For denne variabelen i kolonnen for menn, er det ikke noen signifikante funn på at dette er tilfellet for menn. Hypotesen er altså som forventet, nemlig at kvinnelige høyvekstgründere som har ikke-økonomiske mål, er mer tilfreds med livet. Hypotesen støttes.

4.4.5 Kontrollvariabelen

For denne variabelen er det ingen tilhørende hypoteser. Jeg synes allikevel det er verdt å nevne da det både i korrelasjonsanalysen og regresjonsanalysen viser seg at det å være gift eller ha samboer har betydning for menn. Det er signifikante funn i korrelasjonsanalysen og regresjonsanalysen at for menn vil denne variabelen påvirke livstilfredsheten positivt. Menn vil altså være mer tilfreds med livet dersom de er gift eller har samboer.

Jeg vil nå oppsummere alle hypotesene i en tabell der jeg gir en oversikt over de hypotesene som forkastes og de som jeg fant støtte til.

Tabell 17. Oppsummering av hypotesene

Forskningsspørsmål	Hypotese	Resultat
2	Hypotese 1A: Høyvekstgründere som opplever støtte fra familien til bedriften er mer tilfreds med livet.	Forkastes
3	Hypotese 1B: For kvinner, men ikke for menn vil støtte fra familie til bedriften påvirke tilfredsheten med livet positivt.	Støttes
2	Hypotese 2A: Høyvekstgründere som opplever støtte fra familien med hensyn til hushold er mer fornøyd med livet.	Forkastes
3	Hypotese 2B: For kvinner, men ikke menn vil støtte fra familien til hushold påvirke tilfredsheten med livet positivt.	Forkastes
2	Hypotese 3A: Jo høyere inntekt høyvekstgründerne har, jo mer tilfreds er de med livet.	Forkastes
3	Hypotese 3B: For menn, men ikke kvinner vil høyere inntekt øke tilfredsheten med livet.	Forkastes
2	Hypotese 4A: Høyvekstgründere som har ikke-økonomiske mål er mer tilfreds med livet.	Støttes
3	Hypotese 4B: Kvinnelige høyvekstgründere som rapporterer å ha ikke-økonomiske suksesskriterier vil være mer tilfreds med livet.	Støttes

Vi ser av tabell 17 ovenfor at tre av åtte hypoteser støttes. Disse ble altså som forventet ut fra tidligere litteratur. De andre fem ble altså ikke støttet og måtte forkastes da analysene viste seg å ikke bekrefte tidligere litteratur og de forventningene som ble stilt til disse variablene. Videre i neste kapittel skal jeg diskutere disse funnene opp mot tidlige litteratur og diskutere disse ut fra mulige årsaker. Videre vil jeg komme til en konklusjon på mine forskningsspørsmål.

5.0 Diskusjon og konklusjon

I dette kapitlet vil jeg nå først ta for meg mine tre forskningsspørsmål og diskutere de ulike funnene jeg har gjort. Jeg vil sette mine resultatet opp mot tidligere litteratur som jeg presenterte i kapittel to. Videre vil jeg oppsummere dette og komme med en hovedkonklusjon. Avslutningsvis vil jeg presentere implikasjoner og råd til videre forskning.

Det første forskningsspørsmålet diskuterte jeg tidligere ut fra t-testen i kapittel fem, hvor jeg så på forskjellene blant de kvinnelige og mannlige høyvekstgründerne. Forskningsspørsmålet er som følgende:

1. Hvilke forskjeller er det for kvinnelige og mannlige høyvekstgründerne når det gjelder tilfredshet med livet, støtte fra familie til bedrift, støtte fra familie til hushold, inntekt og ulike suksesskriterier?

I litteraturen som omhandlet tilfredshet med livet, kom det fram at mennesker som er involvert i entreprenøraktiviteter er mer tilfreds med livet. I min analyse av denne variabelen har vi sett at høyvekstgründerne scorer høyt i forhold til tilfredshet med livet. Ut fra fordelingen på denne variabelen som ble presentert i metoden og t-testen ser vi at flesteparten har havnet mellom en skår på fire og fem, hvor fem er høyest. Gjennomsnittet for høyvekstgründerne ble for kvinner 4.32 og for menn 4.24. Det er altså en liten forskjell på menn og kvinner, men forskjellen på denne variabelen er ikke så stor at det foreligger en statistisk signifikant forskjell. Angående tilfredshet ble altså funnet som forventet av litteraturen, nemlig at entreprenører er godt tilfreds med livet. Dette er et funn som er interessant å få bekreftet, da dette er jobber som er svært tidkrevende og krever mye av personene bak. En av grunnene til at de er så fornøyd kan være at de har noe de kan identifisere seg med, og utvalget krevde at bedriften var en høyvekstbedrift, noe som er en bra prestasjon i seg selv. Som nevnt fra tidligere litteratur kan også årsaken være at de er mer tilfreds med livet fordi de er sin egen sjef, og friheten dette medfølger har positive innvirkninger.

Den neste variabelen var støtte fra familien til bedriften. Her viste det seg at det foreligger en signifikant forskjell for kvinnelige og mannlige høyvekstgründere. Forskjellen mellom kvinner og menn hadde et signifikansnivå på 5%, noe som indikerer at en med god sikkerhet kan si at det eksisterer en forskjell. Dette er som forventet ut fra litteraturen, da menn ville holde rollene mellom familien og bedriften adskilt. Kvinner ville altså i større grad inkludere familien i bedriften, og en grunn til dette kan være at de får en slags aksept for det de holder på med. Grunnen til at de ønsker denne aksepten kan være fordi forventningene til kvinner er høyere i forhold til hushold, som for eksempel barneoppdragelse. På dette området kan det se ut til at tidligere litteratur stemmer i forhold kvinner, med tanke på forventinger og inkludering av familien i bedriften. Som følge av dette kan dialogen mellom jobb og familielivet bli bedre, noe som for kvinnene kan være en strategi for å oppnå balanse mellom rollen som mor og høyvekstgründer.

Neste variabel i forhold til forskjeller, er støtte fra familien til hushold. I resultatet av t-testen så vi her at gjennomsnittet for menn var en god del høyere enn for kvinner. T-verdien av testen viste her $-4,697$ ($p < 0,001$). Dette er en signifikant forskjell. Ut fra tidligere litteratur er dette funnet i forhold til forskjeller som forventet. Tidligere litteratur skrevet av Eddleston og Powell (2012) sa nettopp at kvinner ikke i samme grad som menn får støtte til husholdet. Jeg har altså fått akkurat de resultatene som tidligere litteratur indikerte i forhold til støtte fra familie. Det er altså slik at kvinner inkluderer familien i større grad i bedriften enn menn, og menn mener altså at de får mer støtte til husholdet enn det kvinnene mener at de gjør. Dette er da et interessant funn, for dette bekrefter at det faktisk er forskjeller på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder hvordan støtte de får. Hvordan dette igjen påvirker livstilfredsheten skal diskuteres ved de neste forskningsspørsmålene.

Den neste variabelen i forhold til forskjeller på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere var inntekt. Under analysen av t-testen så vi her at menn tjente i gjennomsnitt mer enn kvinner, og forskjellen var såpass stor at den ble signifikant på under 1%. Dette viser en stor forskjell, og en kan med sikkerhet si at menn tjener mer enn kvinner. Dette stemmer også med lønnsstatistikken som ble hentet ut fra SSB for 2014. Når det gjelder høyvekstgründernes inntekt er det altså en forskjell på kvinner og menn. Mulige årsaker kan være at de har mer tid til å jobbe med bedriften, da de opplever mer støtte i forhold til husholdet, og at de har valgt andre bransjer enn kvinner som kan være mer lukrative i forhold til inntjening.

Den nest siste variabelen i forhold til forskjeller på de ulike variablene, er variabelen suksesskriterier. For å finne forskjeller her så måtte jeg se på resultatet av khikvadrattesten. Her ble det som presentert ovenfor nesten ingen forskjeller. Om en setter seg økonomiske eller ikke-økonomiske suksesskriterier for bedriften vil altså ikke variere med kjønn. For variabelen suksesskriterier eksisterer det altså ikke forskjeller mellom kvinnelige og mannlige høyvekstgründere. Dette er et funn som er overraskende. En av grunnene til dette er at kvinner og menn ofte velger ulike bransjer, der menn som oftest velger de mest lukrative, hvor mulighetene er størst for å tjene mer penger. Dette viser altså at det ikke trenger å være bevisste valg å velge mer lukrative bransjer, men heller at det eksempelvis kan være av menns interesser. Videre vil jeg nå gå videre til neste forskningsspørsmål hvor jeg vil gå mer i dybden på om disse variablene faktisk påvirker fenomenet tilfredshet med livet, som er formålet med oppgaven.

Det neste forskningsspørsmålet i denne studien er som følger:

2. Hvilke faktorer er sentrale for å forklare høyvekstgründere sin tilfredshet med livet (life-satisfaction)?

Etter å ha undersøkt alle disse variablene viste det seg at sammenlagt for menn og kvinner forklarte de variablene jeg har valgt ut kun 8.5% av fenomenet tilfredshet med livet. Dette er en liten prosentandel, og dermed kan jeg ikke si at noen av mine variabler vil være sentrale for å forklare hvordan tilfredshet med livet hos høyvekstgründere kan forklares. Jeg kan allikevel se at noen av variablene jeg har valgt er med på å påvirke livstilfredsheten til høyvekstgründerne.

Den første variabelen som er støtte fra familien til bedriften viser seg å ikke ha innvirkning på tilfredsheten med livet til høyvekstgründere. Det er altså ikke noe signifikant funn på alle høyvekstgründerne som en gruppe, men av regresjonsanalysen ser vi at dette vil være en faktor som har påvirkningskraft hos kvinnene. Dette vil derfor bli diskutert under det siste forskningsspørsmålet. Dette er et funn som bekrefter tidligere litteratur, da Eddleston og Powell (2012) og Ruderman et al. (2002) forklarte at kvinner og menn ønsker støtte fra familien til bedriften ulikt.

Variabelen støtte fra familie til hushold viste seg å ikke være med på å påvirke tilfredsheten med livet verken hos menn eller kvinner. Her er det ingen signifikante funn verken i korrelasjonsanalysen eller regresjonsanalysen. Begge hypotesene i forhold til denne variabelen ble forkastet så utfallet er ikke som forventet. Gjennomsnittet på denne variabelen var høyere for menn enn for kvinner, som bekrefter teorien om at kvinner ikke får den samme støtten til husholdet som menn gjør. Grunnen til at denne da ikke har påvirkning på livstilfredsheten kan da komme av at de ikke får den støtten de kunne ønsket. Om kvinner eksempelvis fikk mer støtte til hushold kunne dette ført til at de fikk noe de ikke forventet, og videre kunne dette påvirket deres livstilfredshet positivt.

Den neste variabelen er inntekt, og den viste seg å være forskjellig for menn og kvinner, men det spiller ikke inn på om de er mer tilfreds med livet eller ikke. Det er ingen funn av at verken kvinner eller menn er mer tilfreds jo mer penger de tjener. Dette er ikke som forventet ut fra teorien, noe som kan komme av at de høyvekstgründerne som er med i undersøkelsen faktisk tjener så godt at de ikke tenker på inntekt. Inntekt er altså en variabel som ikke vil påvirke tilfredsheten med livet hos høyvekstgründerne. Det at de ikke blir påvirket inntekten kan igjen gjenspeiles i hvilke suksesskriterier de setter seg. Det er den siste variabelen jeg hadde valgt ut for studien.

Den siste uavhengige variabelen er suksesskriterier. Denne viser seg å være signifikant og verdien er negativ, og er som vist tidligere -0.143^* . Variabelen er signifikant på 10% som ikke er sterkt signifikant, men sammenhengen er tilstede. Dette vil si at høyvekstgründere som har ikke-økonomiske suksesskriterier er mer tilfreds med livet. Dette er som forventet ut fra tidligere litteratur, og som vist i figur 1. Figuren viste at sammenhengen mellom mål, økonomisk ytelse og tilfredshet. Av grafen så vi at de med ikke-økonomiske mål er mer tilfreds, men at dette etter hvert som økonomisk ytelse ble høy, ville de med økonomiske mål møte de med ikke-økonomiske mål. Det viser seg altså at det å ha ikke-økonomiske suksesskriterier for bedriften vil påvirke tilfredsheten med livet. Dette tror jeg eksempelvis kan komme av at gründerne ikke til stadighet fokuserer på å tjene mest mulig penger, men å fokusere på ha fornøyde kunder, trivsel på arbeidsplassen eller bidra til lokalsamfunnet, og ut fra dette vil de generer inntekt. Det gjenspeiler seg litt i at inntekten som er på individnivå for gründerne, ikke hadde påvirkning på tilfredsheten med livet. Pengene er altså ikke det som

gjør at høyvekstgründerne er tilfreds med livet. Som vist i litteraturen av Amarós og Bosma (2014) er mennesker som er inkludert i entreprenøraktiviteter mer tilfreds med livet i motsetning til mennesker som ikke er det, og ut fra mine funn er ikke pengene med på å påvirke dette. Allikevel er det interessant å se at over halvparten av både kvinner og menn i denne undersøkelsen rapporterte at de hadde økonomiske mål.

Det som viste seg å være med på å påvirke tilfredsheten med livet var om høyvekstgründerne var gift eller hadde samboer. Denne variabelen ble korrelert på 10% nivå, noe som heller ikke er en sterk sammenheng, men sammenhengen er tilstede.

Videre nå vil jeg presentere det siste forskningsspørsmålet, og dette tar for seg om det er forskjell på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere i forhold til de faktorene som jeg diskutert i problemstilling to.

3. Hvilke forskjeller er det på kvinnelige og mannlige høyvekstgründere når det gjelder hva som påvirker om de er tilfreds med livet?

Variabelen støtte fra familien til bedriften viste seg for kvinner å ha innvirkning på den avhengige variabelen, og kan være en faktor med innvirkning på å forklarer tilfredsheten. Ut fra tidligere litteratur var det mer sannsynlig at kvinner ville knytte bånd mellom familien og bedriften, og dette kunne være en del av det å balansere jobb og familielivet (Ruderman et., 2002). Det at kvinner velger å gjøre dette i større grad enn menn vil altså påvirke tilfredsheten med livet til høyvekstgründerne. Dette er et funn som vil være interessant for de mannlige høyvekstgründerne, men da må en igjen se på om menn faktisk ønsker å inkludere familien i bedriften. Funnet av at kvinner blir mer tilfreds med livet av å få støtte fra familien til bedriften er signifikant på 10% nivå i regresjonsanalysen og på 5% i korrelasjonsanalysen, så her kan vi si at denne variabelen er med på å forklare livstfredsheten til kvinnelige høyvekstgründere.

Variabelen støtte fra familie til hushold og variabelen inntekt viste seg å ikke ha innvirkning på verken de kvinnelige eller de mannlige høyvekstgründerne. Fordelingene på variablene var forskjellig da menn både tjener mer og får mer hjelp til hushold, men det har ingen innvirkning på tilfredsheten med livet.

Som diskutert under forskningsspørsmål to, så vi at det var et signifikant funn på variabelen suksesskriterier. Det viste seg at høyvekstgründerne sett på som en gruppe, som satt seg ikke-økonomiske mål var mer tilfreds med livet. Her ser vi at det er en forskjell mellom de kvinnelige og mannlige høyvekstgründerne, for i regresjonsanalysen er ikke dette signifikant for menn, men for kvinner. For kvinner har altså dette en påvirkningskraft på tilfredsheten med livet da verdien er signifikant på 10% nivå. Dette viser altså at det er forskjell på kvinner og menn i denne variabelen. Jeg tror dette kan komme av at kvinner er mer opptatt av det ”myke” på arbeidsplassen som trivsel og fornøyde kunder, mens menn i litt mindre grad tenker på dette.

Jeg syns her det igjen er verdt å nevne kontrollvariabelen. Dette fordi tidligere litteratur hentydet at det å ha en partner i livet, og det å ha noen å dele problemene sine med kunne påvirke tilfredsheten med livet positivt. Dette stemmer altså for menn da det viser seg at variabelen er signifikant på 10% nivå. Her er det altså en forskjell på menn og kvinner, da dette kun er signifikant for menn.

5.1 Oppsummering og konklusjon

Formålet med denne oppgaven var å finne ut hva det er som påvirker livstilfredsheten hos høyvekstgründerne i Norge. Jeg valgte meg derfor ut de variablene jeg ønsket, og som ut fra tidligere litteratur kunne påvirke dette fenomenet. Videre ville jeg finne ut hvilke forskjeller som forelå på de ulike variablene mellom kvinner og menn, dette fordi forskning ofte viser til ulike forskjeller på kjønnene. Jeg ønsket også ut fra dette å se om det ville være forskjeller i hva som påvirket kvinnelige og mannlige høyvekstgründerne.

De variablene jeg valgte ut viste seg å kun forklare 8.5% av fenomenet tilfredshet med livet blant høyvekstgründerne. For kvinner forklarte variablene 12%, mens for menn kun 10%. Dermed kan jeg ikke si at noen av de faktorene jeg valgte, vil være sentrale for å forklare tilfredsheten med livet til høyvekstgründerne. Modellen forklarte mer for kvinner enn for menn, noe som er et interessant funn, og som kan være interessant å se nærmere på om en skulle forsket videre på dette temaet. Allikevel har jeg funnet ut at noen variabler påvirker faktisk ikke tilfredsheten som forventet, og noen av variablene hadde signifikante sammenhenger. Jeg fant også støtte til tre av åtte hypoteser.

Det første forskningsspørsmålet baserte seg på forskjeller mellom de mannlige og kvinnelige høyvekstgründerne. Her viste det seg at for kvinnelige og mannlige høyvekstgründere foreligger det signifikante forskjeller på variablene støtte fra familien til bedriften, støtte fra familien til hushold og inntekt. Kvinner mener de får mer støtte til bedriften enn det menn gjør, mens menn mener de får mer støtte fra familien til hushold enn det kvinner gjør. Mannlige høyvekstgründere tjener mer enn kvinnelige høyvekstgründere.

Som svar på forskningsspørsmål to og tre ble det identifisert hvilke faktorer som var sentrale for å forklare tilfredsheten, og videre forskjellen på menn og kvinner. Ut fra analysen fikk jeg som nevnt støtte til tre hypoteser. Den første hypotesen som ble støttet og som forklarer den ene forskjellen var at for kvinner, men ikke for menn ville støtte fra familie til bedriften påvirke tilfredsheten med livet.

Den andre hypotesen jeg fikk støtte til var at høyvekstgründere som hadde ikke-økonomiske mål er mer tilfreds med livet. Den siste hypotesen er relatert til samme variabel, og denne støttes da kvinnelige høyvekstgründere er mer tilfreds med livet med ikke-økonomiske suksesskriterier enn mannlige høyvekstgründere. Kvinner blir altså i større grad mer tilfreds med livet ved å sette seg ikke-økonomiske suksesskriterier for bedriften. Dette støttes ved at funnet ikke ble signifikant hos menn når det gjelder å ha ikke-økonomiske suksesskriterier.

5.2 Implikasjoner

Gjennom arbeidet med denne oppgaven har jeg oppdaget høyvekstgründere er meget tilfreds med livet. Dette kan komme av ulike årsaker, men jeg har fått noen indikasjoner på hva som kan være med på å påvirke dette. For kvinnelige høyvekstgründere viser det seg at de er mer tilfreds med livet ved å inkludere og få støtte fra familien til bedriften. Et råd til kvinnelige gründere i samme situasjon kan da være å inkludere sine familier i sin bedrift, da dette eksempelvis kan føre til gode råd fra familien, som igjen kan føre til økt livstilfredshet.

Videre kan det det for høyvekstgründere være bra å ha ikke-økonomiske suksesskriterier. Dette viser seg å øke livstilfredsheten, spesielt til kvinnelige høyvekstgründere i Norge, så dette er verdt å ta i betraktning. Ut fra resultatene fra funnene i denne oppgaven blir det altså

gitt et inntrykk av at det er de ”myke” målene som kan påvirke tilfredsheten med livet til høyvekstgründerne. Dette fordi at verken inntekten eller det å ha økonomiske mål for bedriften (som er de litt ”hardere” målene) vil føre til høyere tilfredshet. Et råd til andre forskere vil derfor være at om en skal forske på tilfredsheten med livet hos entreprenører, og finne ut hva det er som gjør at de er så tilfreds, vil være å se på andre faktorer enn økonomi.

Verdt å nevne er det også at det å være gift eller å ha samboer kan påvirke tilfredsheten med livet. Dette kan komme av de kan bidra med økonomisk støtte, råd til bedriften eller det å ha noen å dele sine problemer og andre oppgaver med. Dette kan altså ha betydning for høyvekstgründere og spesielt for menn, så dette er et forhold høyvekstgründerne ikke bør undervurdere.

5.3 Begrensninger med oppgaven

Jeg bestemte meg tidlig for at jeg ville ta i bruk undersøkelsen gjort av Nordlandsforskning. Dette førte til at jeg ikke utformet spørsmålene selv, men jeg så ikke dette nødvendig da denne spørreundersøkelsen undersøkte de variablene jeg ønsket å se på. I og med at de variablene jeg valgte ut av undersøkelsen ikke forklarte mye av fenomenet, kunne jeg ikke si hva som er avgjørende for at en høyvekstgründer er tilfreds med livet. For å kunne gått mer i dybden på hva som faktisk påvirker tilfredsheten med livet til høyvekstgründerne, kunne jeg gjennomført dybdeintervju. Dette for å kunne stilt konkrete spørsmål om hva det er som faktisk påvirker deres livstfredshet. Målet mitt var også å kunne generalisere funnene mine blant høyvekstgründere i Norge, og med det utvalget jeg har brukt ble dette mulig. Selv om det er mulig å generalisere de funnene jeg fikk i studien, fikk jeg ikke sett på hvilke faktorer som virkelig er sentrale for å forklare dette fenomenet. Dette ville ulike dybdeintervju kunne bidratt til.

5.4 Videre forskning

Det ville vært interessant å forsket videre på dette fenomenet rundt tilfredshet med livet til høyvekstgründerne, da det faktisk viser seg at de er veldig tilfreds. Hva er det som faktisk påvirker at de er så tilfreds med et så tidkrevende yrke, og hvorfor er det forskjeller på menn og kvinner på dette området? Regresjonsanalysen viste også at fenomenet i større grad ble

beskrevet for kvinner enn for menn, og årsaken til dette ville vært interessant å sett nærmere på. Dette fordi det kanskje foreligger forskjeller på menn og kvinner som ikke er kartlagt i forskningen rundt dette temaet. Dette kan da eksempelvis forskes videre på ved å ta dybdeintervju av høyvekstgründere i Norge. Ved å gjøre dette kan en få konkrete svar på hva de enkelte høyvekstgründerne ser på som viktige faktorer for at de er tilfreds med livet.

Mye av forskningen på tilfredshet med livet hos entreprenører er knyttet opp mot økonomiske mål, og dermed kan forskningen være mangelfull på de mer ”myke” målene som ikke dreier seg om inntekt eller andre økonomiske mål. Ved å se på andre forhold som altså ikke dreier seg om penger, kan dette føre til at fenomenet rundt tilfredshet med livet hos entreprenører blir bedre kartlagt.

Videre vil det vært interessant å tatt denne forskningen et steg videre. Dette i forhold til å se på hva det å være tilfreds med livet, vil bety for bedriftene til høyvekstgründerne. Vil det eksempelvis kunne føre til videre vekst av bedriften, mer fornøyde ansatte og/eller mer fornøyde kunder?

Referanser

Litteraturliste

Alsos, G. A., Bullvåg, E., Kolvereid, L. & Åmo, B. W. (2012), «Entreprenørskap i Norge 2011». *Global entrepreneurship monitor*. Handelshøgskolen i Bodø.

Alsos, G.A. & Ljunggren E. (2006), «Kjønn og entreprenørskap», i Spilling, O. R.(red) *Entreprenørskap på norsk* (2. utg.: s. 217-238) Bergen: Fagbokforlaget.

Amorós, J. E., & Bosma, N. (2014). *Global entrepreneurship monitor 2013 global report. Recovered on February, 28, 2014.*

Berg, N. G. (2002), «Kjønn, livsløp, sted og entreprenørskap – en teoretisk diskusjon» i Berg, N. G., Foss, L. (red.), ”Entreprenørskap. Kjønn, livsløp og sted”. Oslo: Abstrakt forlag.

Blanchflower, D. G. (2004). *Self-employment: More may not be better* (No. w10286). National Bureau of Economic Research.

Boyce, C. J., Brown, G. D., & Moore, S. C. (2010). Money and happiness rank of income, not income, affects life satisfaction. *Psychological Science*, 21(4), 471-475.

Carree, M. A., & Verheul, I. (2012). What makes entrepreneurs happy? Determinants of satisfaction among founders. *Journal of Happiness Studies*, 13(2), 371-387.

Carter, S. (2011). The Rewards of Entrepreneurship: Exploring the Incomes, Wealth, and Economic Well-Being of Entrepreneurial Households. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(1), 39-55.

Cooper, A. C., & Artz, K. W. (1995). Determinants of satisfaction for entrepreneurs. *Journal of Business Venturing*, 10(6), 439-457.

Easterby-Smith, M., Thorpe, R. & Jackson, P. (2012), «*Management Research*». (Vol. IV). (K.Smy,Red.) London: SAGE Publications Ltd.

Eddleston, K. A., & Powell, G. N. (2012). Nurturing entrepreneurs' work–family balance: A gendered perspective. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 36(3), 513-541.

Eikemo, T., A., & Clausen, T., H. (2007), ”*Kvantitativ analyse med SPSS*”, Trondheim: Tapir Akademisk Forlag

Gauri, P & Grønhaug, K (2005) *Research Methods in Business Studies*. Third Edition. England. Pearson Education.

- Gorgievski, M. J., Ascalon, M. E., & Stephan, U. (2011). Small business owners' success criteria, a values approach to personal differences. *Journal of Small Business Management*, 49(2), 207-232.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). “*Multivariate Data Analysis – A global perspective*”. Seventh Edition. New Jersey. Pearson Education.
- Hundley, G. (2001). Why women earn less than men in self-employment. *Journal of Labor Research*, 22(4), 817-829.
- Jennings, J. E., & Brush, C. G. (2013). Research on women entrepreneurs: challenges to (and from) the broader entrepreneurship literature?. *The Academy of Management Annals*, 7(1), 663-715.
- Johannessen, A. (2009) *Introduksjon til SPSS*. Fjerde utgave. Oslo. Abstrakt forlag.
- Johannessen, A., Tufte, P.A., og Kristoffersen, L. (2011), «*Forskningsmetode for økonomisk administrative fag*», Abstrakt forlag.
- Kahneman, D., & Deaton, A. (2010). High income improves evaluation of life but not emotional well-being. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 107(38), 16489-16493.
- Pavot, W., & Diener, E. (1993). Review of the satisfaction with life scale. *Psychological assessment*, 5(2), 164.
- Ruderman, M. N., Ohlott, P. J., Panzer, K., & King, S. N. (2002). Benefits of multiple roles for managerial women. *Academy of Management Journal*, 45(2), 369-386.
- Spilling, O. R. (2006), «*Entreprenørskap på norsk*». 2. utgave. Bergen: Fagbokforlaget.
- van Steenbergen, E. F., Ellemers, N., & Mooijaart, A. (2007). How work and family can facilitate each other: distinct types of work-family facilitation and outcomes for women and men. *Journal of Occupational Health Psychology*, 12(3), 279.

Internettreferanser

(Shane, 2013) Shane, S. 17. Mai, 2013. "Why Entrepreneurs Choose Freedom Over Money". entrepreneur.com Tilgang: <http://www.entrepreneur.com/article/226669> (Nedlastet 12.05.15)

(SSB, 2014) "Lønn, alle ansatte, 2013", av Statistisk Sentralbyrå. Publisert 20.03.2014. Tilgang: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/lonnansatt> (Nedlastet 19.10.14)

(snl.no) Store norske leksikon "Face validity". Sist oppdatert 15.05.14. Tilgang: https://snl.no/face_validity (Nedlastet 12.03.15)

Vedlegg

Vedlegg 1. Utdrag fra spørreundersøkelsen gjort av Nordlandsforskning

Jeg vil nå lese noen utsagn om din egen situasjon. Jeg ber deg svare om du er helt uenig, litt uenig, verken enig eller uenig, litt enig eller helt enig i hver av påstandene

	Helt uenig 1	Litt uenig 2	Verken enig eller uenig 3	Litt enig 4	Helt enig 5
H1. Livet ditt er nesten perfekt.	☐	☐	☐	☐	☐
H2. Du lever under gode forhold.	☐	☐	☐	☐	☐
H3. Du er fornøyd med livet ditt.	☐	☐	☐	☐	☐
H4. Så langt har du fått det du vil ut av livet ditt.	☐	☐	☐	☐	☐
H5. Hvis du kunne starte livet ditt på nytt, ville du ikke forandre særlig mye.	☐	☐	☐	☐	☐

FLA

Jeg vil nå lese noen utsagn om hvilken støtte du har fra familien din i forhold til bedriften. Jeg ber deg svare om du er helt uenig, litt uenig, verken enig eller uenig, litt enig eller helt enig i hver av påstandene

	Helt uenig	Litt uenig	Verken enig eller uenig	Litt enig	Helt enig
	1	2	3	4	5
J1. Noen i familien din trer inn for deg i bedriften når det trengs.	☐	☐	☐	☐	☐
J2. Noen i familien din hjelper til i bedriften uten å få betalt.	☐	☐	☐	☐	☐
J3. Familien din gir deg gode råd når det gjelder bedriften.	☐	☐	☐	☐	☐
J4. Familien din hjelper til i bedriften mer enn det som normalt sett kan forventes.	☐	☐	☐	☐	☐
J5. Familien din hjelper deg ofte med bedriften.	☐	☐	☐	☐	☐
J6. Familien din hjelper deg ofte med husarbeidet.	☐	☐	☐	☐	☐
J7. Familien din gjør sin del av husarbeidet.	☐	☐	☐	☐	☐
J8. Familien din overlater en for stor andel av husarbeidet til deg.	☐	☐	☐	☐	☐
J9. Når arbeidet i bedriften blir veldig krevende, vil familien din gjøre mer av husarbeidet.	☐	☐	☐	☐	☐

FA

73) K1. Kan du oppgi omtrent hvor mye du tjener i året?

- 1 Under 300000 kr
- 2 300-399000 kr
- 3 400-499000 kr
- 4 400-599000 kr
- 5 600-700000 kr
- 6 700-800000 kr
- 7 800-900000 kr
- 8 900-999000 kr
- 9 Over 1 million kr
- Vet ikke/vil ikke svare

**64) F15. Når vil du betrakte bedriften som en suksess?
Beskriv med egne ord hva som skal til for at du selv skal se
på bedriften som en suksess?**

69) I1. Er du gift eller har du samboer?

- Nei
- Ja

